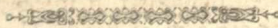

ΘΕΛΞΙΝΟΗ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

Ο ΤΡΙΠΟΥΣ ΤΗΣ ΕΛΕΝΗΣ.

(Συνέχεια. ὄρα Φυλ. Δ΄.)

— Ὅχι, λέγω ἀπλῶς τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἵνα πιστεύσητε, ἀκούσατέ μου. Ἐν πρώτοις, ἐπὶ τῇ πεποιθήσει ὅτι ὁ κοινωνικὸς ἄνθρωπος εἶναι ὃν ἐκπεφυλισμένον καὶ τῇ ιδέᾳ τοῦ βελτιωθῆναι καὶ μεταβαλεῖν ἐπὶ τὰ κρείττω τὴν ἐμὴν τύχην, ἀπεχώρησα τοῦ κόσμου καὶ ἀπεμονώθην ἐξαγριωθείς· ἀλλὰ τὰ πράγματα δὲν εἶχον οὕτω καὶ ἡ μελαγχολία, ἡ ἀνησυχία, ἡ ἀνία μ' ἐξήγαγον τῆς ἀπάτης· βραδέως ὅμως, διότι ὁ χαρακτήρ μου κατέστη ἤδη πασίγνωστος, καὶ ἵνα διαφυλάξω αὐτόν, μετεχειρίσθην ἐπὶ μᾶλλον τὴν βίαν. Ὑπερέβην κατὰ τὴν αὐστηρότητα τοὺς Σπαρτιάτας καὶ ἤδη θεωροῦμαι παρ' αὐτοῖς ὡς ὁ κατ' ἐξοχὴν περιφρονητὴς τῶν ἀγαθῶν τὰ ὅποια δὲν ἔχω· ἀλλ' ἐν τούτοις, τίνος ἕνεκα λυποῦμαι ἀκούων ἀλλαγῆς τοὺς ἀνθρώπους χαίροντας τὰ ψευδῆ ἀγαθὰ, ὧν ἐγὼ ποιῶμαι ἀποχὴν; Τί κακὸν προξενούσιν μοι αἱ τέχναι τῆς Κορίνθου καὶ τῶν Ἀθηνῶν, ἢ πολυτέλεια τῆς Ἀσίας ἢ ἡ ἠδυπάθεια τῶν Συβαριτῶν; ἔχω πολλὰς ἰδιοτροπίας, ὧ ἀγαθοὶ, ὥστε ν' ἀντιποιῶμαι τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀληθοῦς σο-

φοῦ. Ἄν ἤμην εὐτυχῆς ἐν τῇ λιτότητί μου, ἤθελον ἀγανακτῆ κατὰ τῶν εὐτυχούντων εἴτε διὰ τοῦ πλούτου, εἴτε ὅπωςδήποτε ἄλλως; Πολλάκις ἐσκέφθην ὅτι, ἂν ἡ Ἑλλάς πᾶσα εἶχε ταῦτά τοις Σπαρτιαταῖς ἦθι, ἡ Σπάρτη ἤθελεν ὑποδουλωθῆ εὐτυχῶς οἱ γείτονες αὐτῆς εἰσὶν ἐκτεθηλυμένοι· ὠφείλον λοιπὸν τῷ αὐτῷ λόγῳ, νὰ χαίρω ἀκούων ἀλλαχοῦ τοὺς ἀνθρώπους διαβιοῦντας ἐν ἡδυπαθείᾳ, καὶ ὁμῶς, ὡς ἂν τυχὸν μνησθῶ τῶν ἑορτῶν, τῶν θεατρῶν ἢ τῶν συμποσίων, ἐν οἷς εὐχολοῦνται οἱ ἐκδεδιητημένοι, αἰσθάνομαι πως πικρίαν τινα ἐνδόμυχον, τὴν ὁποίαν ἵνα διασκεδάσω καταφεύγω εἰς τὸ κατηγορεῖν τῶν τοιούτων. Σοφία ἐστὶ τοῦτο; ὦ! βεβαίως ὄχι. Τοῦτό ἐστὶν ἀλαζονεία, καὶ ἀλαζονεία ἣτις πάσχει καὶ ἣτις ἐκδικεῖται κατὰ τῶν στερήσεων εἰς τὰς ὁποίας ἀφ' ἑαυτῆς ὑποβάλλεται. Ἀληθὴς σοφὸς εἶναι ὁ ἀρκοῦμενος εἰς ὅ,τι οἱ θεοὶ καὶ ἡ τύχη τῷ ἔδωκαν ἢ ὅ,τι αὐτὸς ἐξ ἰδίων ἐξελέξατο ἐλλόγως, μηδὲ ὅπως φροντίζων περὶ τοῦ πῶς ζῶσιν οἱ λοιποὶ. Ἄλλ' ἐγὼ, ὅστις ἐρευνῶ τῆς καρδίας μου τὰ μυστήρια, ἔγνω ἤδη ποῖον τὸ τρωτὸν αὐτῆς μέρος καὶ εὐρίσχω ὅτι ἐν τῇ μισανθρωπίᾳ μου πραγματικῶς ὑπάρχει ὑποκεκρυμμένος ὁ φθόνος. Ἐχετέ με λοιπὸν παρητημένον τοῦ βραβεῖου τῆς σοφίας, διότι δὲν μοὶ ἀνήκει καὶ ἐρευνήσατε ἐν Ῥόδῳ μήτι ὁ Κλεόβουλος ἐστὶν ὁ ἀνθρώπος τὸν ὁποῖον ζητεῖτε. Ὁ Κλεόβουλος ἀπολαύει τῶν ἀγαθῶν τῆς ζωῆς ἐν εἰρήνῃ καὶ μετὰ μετριότητος, ἔχει πλοῦτον καὶ ποιεῖται καλὴν χρῆσιν αὐτοῦ καὶ δὲν κυριεύεται ὑπ' αὐτοῦ, διάγει δὲ βίον ἐλεύθερον καὶ εὐτυχῆ καὶ δὲν ἀπαρέσκεται τὴν εὐτυχίαν καὶ ἐλευθερίαν τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων.

— Δίκαια λέγει, εἶπον οἱ πρέσβεις· ὁ ἀνθρώπος ὁ τὸ εὖ ζῆν γινώσκων καὶ μὴ ποιούμενος τούτου κατάχρησιν, οὗτος εἶναι βεβαίως τῶν σοφῶν ὁ σοφός.

Καὶ ἀπῆλθον εἰς Λίνδον τῆς Ῥόδου, ὅπου ὁ Κλεόβουλος πρὸ μικροῦ προὔχειρῖσθη εἰς τὴν ἀνωτάτην διεύθυνσιν τῶν πραγμάτων τῆς πολιτείας.

Εἰσελθόντες τὸν πρόδομον τοῦ μεγάρου, ἐν ᾧ κατῴκει ὁ Κλεόβουλος, εἶδον ἐρχομένην εἰς προὔπαντησίν των βήματι στερρῶ ὡραίαν τινα νέαν, κοσμίως περιβεβλημένην χιτῶνα λευκὸν ὑπὲρ τὴν χιτῶνα καὶ περιεζωσμένην τὴν ὀσφύν ζωστήρι κυανῷ. Οἱ μαῦροι πλόκμοι αὐτῆς ἐκυμαίνοντο περὶ τὸν ἐλεφάντινον τράχηλόν τῆς καὶ ἐ-

πί τοῦ μετώπου αὐτῆς ἐν πλήρει ἀγνότητι διελαμπεν ἡ ἀγαθότης. Αὐτὴ δὲ ἦν ἡ θυγάτηρ τοῦ Κλεοβούλου, ἡ εὐχαρὶς Εὐμητις, τὴν ὁποίαν ὁ λαὸς ἠρέσκετο ἀπὸ τοῦ πατρὸς καλῶν Κλεοβουλίην, μίαν τῶν περιφῆμων ἐκείνων γυναικῶν, ὧν τὴν μνήμην ὁ χρόνος ἠξίωσε τοῦ διατηρῆσαι. Πιστὴ σύμβουλος τοῦ πατρὸς, ἀπετέλει τὴν τούτου δόξαν καὶ ἦτο τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀγάπης του.

Ἄμα οἱ πρέσβεις εἶπον τίνες ἦσαν, ἡ νεᾶνις, εἰσάγουσα αὐτούς, μὴ ποτε πρὸς Θεῶν δυσαρεστηθῆτε, εἶπε, κατὰ τοῦ πατρὸς μου περιμένοντες ὀλίγον τὴν στιγμήν ταύτην ποιεῖται ἀκρόασιν τοῦ λαοῦ καὶ δὲν ἐπιθυμεῖτε, πιστεῦω, χάριν ὑμῶν νὰ διακόψῃ τὰ ἔργα του, ἔργα οὕτω σπουδαῖα καὶ ἱερά· ἄμα ἀπέλθῃ τὸ πλῆθος, θέλω εἰσαγγεῖλαι ὑμᾶς.

Ἐν τῷ μεταξύ, λαλοῦσα μετὰ τῶν πρέσβεων περὶ τῶν ἠθῶν, τῶν ἐθίμων, τῶν νόμων, τοῦ ἐμπορίου, τῶν τεχνῶν, τῶν συμμαχιῶν καὶ τῶν πρὸς ἀλλήλους ἀντικλητῶν τῶν διαφορῶν λαῶν τῆς Ἑλλάδος, ἀνέπτυξεν, ὡς πρὸς τὴν ἡλικίαν αὐτῆς, τοσαύτην πνεύματος ποιικιλίαν, τοσαύτην ἀγγίνοιαν, κρίσιν καὶ πολυμαθειαν, ὥστε οἱ πρέσβεις παρ' ὀλίγον ἐπρόσφερον αὐτῇ τὸν τρίποδα, τὸν ὁποῖον ἤλθον φέροντες τῷ Κλεοβούλῳ.

— ὦ! ἀληθῶς, ὦ Εὐμητις δαιμονία, οὐδὲν πέραν τοῦ δεόντος ἐλάλησε περὶ σοῦ ὁ Θαλῆς ἐν Κορίνθῳ, παρὰ τῷ Περιάνδρῳ, εἰπὼν ὅτι εἶσε ἀξία τοῦ διοικεῖν μέγα βασιλείον. Εὐτυχεῖς οἱ λαοὶ οἱ κυβερνώμενοι παρὰ πατρός τοιαύτης θυγατρὸς! Ὄντως ὁ ἀνὴρ οὗτος εἶναι ὁ ἀληθὴς σοφός, πρὸς τὸν ὁποῖον τὸ χρηστήριον τοῦ Ἀπόλλωνος πέμπει τὸ δῶρον τοῦτο.

Καὶ τότε διηγήθησαν τὰ περὶ τοῦ χρυσοῦ τρίποδος.

— Ἀμφιβάλλω ἂν ὁ πατὴρ δεχθῇ τὸ δῶρον, εἶπεν ἡ Κλεοβουλίην, διότι τοιαύτην ἰδέαν ἔχει περὶ τῆς ἀληθοῦς σοφίας, ὥστε θεωρεῖ ἀνέφικτον τὸ ὕψος αὐτῆς τοῖς ἀνθρώποις.

Ταῦτα ἐνῶ ἔλεγεν ἡ νεᾶνις, τὸ πλῆθος ἐξεβόρῃ πανταχόθεν καὶ ἀνεχώρησαν παρατηρήσασα μετὰ προσοχῆς τὴν ὄψιν ἐκάστου, ἠλόγησε τοὺς Ὀλυμπίους ὅτι πάντες ἀπῆρχοντο εὐθυμοὶ καὶ ταχεῖα ὡς ἡ χελιδὼν ἔσπευσε πρὸς τοῦ πατρὸς τὰς ἀγκάλας.

— Ἄ! εἶπεν ὁ Κλεόβουλος κεκμηχῶς, ἀπηύδησα. Μάτην, ὦ θυγάτηρ, κοπιᾶς ἐνθαρρύνουσά με, δὲν δύναμαι πλέον ν' ἀνθέξω. Οἱ ἀν-

θρωποι οὔτοι θέλουσιν ὅλοι μετοχὴν εἰς τὰ πράγματα, ὅλοι πιστεύουσιν ὅτι, δόντες ὑπὲρ ἐμοῦ τὴν ψῆφον, μοὶ παρεχώρησαν τὴν θέσιν των καὶ ὅτι πρέπει τοῦλάχιστον νὰ μοῦ παρεδρεύωσι λόγῳ συμβουλῆς, ὅλοι εἰσι πολιτικοί, ὅλοι στρατιωτικοί, νομομαθεῖς, ἔμποροι, τὰ πάντα γινώσκουσι καὶ πάντοτε οἱ μᾶλλον ἀνόητοὶ εἰσι καὶ μᾶλλον ἰσχυρογνώμονες.

Ἡ Κλεοβουλίνη, μετὰ φαιδρότητος ἐναγκαλιζομένη τὸν πατέρα, — Φέρε, εἶπε, πάτερ, λάβωμεν ὑπομονήν. Τὸ λογικὸν εἶναι σπάνιον, ὡς καλῶς γνωρίζομεν, ἡ δὲ φιλαυτία ἀνόητος, ἂν δὲ πάντες ἡμεθα φρόνιμοι, οἱ ἄρχοντες τότε ἦσαν περιττοί. Ἡκροάσθης ὄλων;

— Ναί, οὐδένα ἀπέβαλον.

— Θάρρει λοιπόν! ὁ χρόνος θέλει καταστήσῃ αὐτοὺς φρονιμωτέρους καὶ τότε πᾶσαν ἐλευθερίαν θέλει ἀφήσωσιν εἰς τοὺς μεριμνῶντας περὶ τῆς βελτιώσεως τῆς τύχης των. Ἐν τούτοις ἔλθε, ὑποδεχθῶμεν τινὰς ξένους περιμένοντάς σε καὶ οἵτινες, κατὰ διαταγὴν τοῦ Πυθίου Ἀπόλλωνος, ἦλθον, λέγουσι, προσφέροντές Σοι πολύτιμόν τι δῶρον.

Ἄφ' οὗ οἱ πρέσβεις τῆς Κῶ καὶ τῆς Μιλήτου ἐξέθησαν τοὺς λόγους δι' οὓς ἦλθον, ὁ Κλεόβουλος, ἐκπληκτος καὶ ἐρυθριῶν ἐπὶ τῇ ἀποδιδομένη τιμῇ, εἶπεν αὐτοῖς:

— Πῶς! ἐν Μιλήτῳ δὲν ὑπάρχει ὁ Θαλῆς, ἐν Πιρήνῃ ὁ Βίας, ὁ Σόλων ἐν Ἀθήναις, ἐν Λακεδαίμονι ὁ Χίλων καὶ ὁ Φύζων ἐμοῦ σοφώτεροι;

— Τί θέλεις; ἀπεκρίθη εἰς τῶν Μιλησίων, εἶδομεν πάντας ὅσους λέγεις, ὅλοι δὲ ἀποποιοῦνται τὴν τιμὴν, παραπεμπόμενοι ἀμοιβαίως τὸ δῶρον. Οὐδεὶς αὐτῶν στέργει καλούμενος σοφός, ἕκαστος δὲ διισχυρίζεται ὅτι ἔχει ἀδυναμίας καὶ παραλογισμούς τινας.

— Καὶ μήπως ἐγὼ, εἶπεν ὁ Κλεόβουλος, ἀμοιρῶ τῶν τοιούτων; Ἡ σοφία ἡ ἐμῆ, περὶ ἧς λέγετε, ἰδοὺ ἡ ἐμῆ σοφία, ἀνέκραξε δεικνύων τὴν θηγατέρα· αὕτη διὰ τῆς πραότητος καὶ τῆς διαλλακτικῆς αὐτῆς διαθέσεως μετριάζει μου τὴν τραχύτητα τῆς ψυχῆς καὶ τῶν ἡθῶν· ἴδετε τὸ ἄδολον ἐκεῖνο, τὸ φιλόφρον καὶ εὐαίσθητον ἦθος, τὸ ἀφελές, τὸ χαρίεν σχῆμα, τὴν εἰκοσαετῆ ἐκείνην καλλονὴν, ἣτις φαιδρὰ καὶ ἀθῶος ἐπὶ τὸ μέτωπόν της διαυγάζει! ἐκεῖ, ὑπὸ τὰ στήθη ἐκεῖνα πάλλει καρδία εὐγενῆς καὶ ωραία, ἐκεῖ ψυχὴ ἀγαθὴ καὶ με-

γάλη ἐνδαιετάται, πρὸς τὴν ὁποίαν ὀφείλω πᾶν ὅ,τι καλὸν τυχὸν πράξω· ἀνευ τῆς θυγατρὸς μου, ἔστε βέβαιοι, ἤθελον εἶσθε ἄνθρωπος ἀπρόσιτος.

— Ὡ πάτερ, τί λέγεις;

— Τὴν ἀλήθειαν, θύγατερ, ὡς δέον πρὸς ἀπεσταλμένους Θεοῦ γινώσκοντος τῆς καρδίας τὰ μυστήρια καὶ δι' ὃν τὰ πάντα εἰσιν ἐν τῷ φανερῷ. Ναί, φίλοι, ἀσθενῶ ἀσθένειαν ἀνιάτον, ἔχω ἀντιπάθειαν ἀκάθεκτον καθ' ὅλου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, δὲν δύναμαι ν' ἀνεγθῶ τοὺς ἀνόητους. Ἐπεχείρησα μυρίας περιηγήσεις ἐπ' ἐλπίδι ἀπάλλαγῆς, οὐδὲν ὅμως κατώρθωσα, διότι πανταχοῦ εὕρισκω αὐτοὺς καὶ πάντοτε ἐμβάλλουσι με εἰς ἀπόγνωσιν. Ὡς σμῆνος μυιῶν ἔρχονται μοι κατόπιν, ὅπουδῆποτε κἂν ὑπάγω, εἴτε πρὸς ἄρκτον, εἴτε πρὸς μεσημβρίαν. Τέλος ἀπηύδησα ἀποφεύγων αὐτοὺς καὶ ἐπανηλθον εἰς τὴν πατρίδα, δὲν δύναμαι ὅμως νὰ προσοικειωθῶ αὐτοῖς.

— Ἀληθῶς, εἶπον οἱ πρέσβεις, οἱ ἀνόητοι εἰσιν ὄντα ὀχληρὰ, ἀλλὰ τί ἐπραττές ἂν πανταχοῦ εὕρισκας παράφρονας καὶ καχοὺς;

— Καλὰ λέγετε, ἐπανελάβε λέγων ὁ Κλεόβουλος, ἀλλ' οἱ μὲν παράφρονές εἰσιν εὐάριθμοι καὶ ἐπιδεκτικοὶ περιορισμοῦ καὶ ὅταν τύχωσιν ἀβλαβεῖς ἀξιοὶ εἰσιν οἴκτου, οἱ δὲ κακοὶ, γνωστοὶ ἄντες τοῖς πᾶσι, σπανίως μένουσιν ἀτιμώρητοι, μεχρισοῦ δ' ὁ νόμος μᾶς ἀπαλλάξῃ αὐτῶν, ἕκαστος δύναται νὰ προσυλαχθῇ. Ἀλλ' οἱ ἀνόητοι, ὦ! οἱ ἀνόητοι εἶναι γένος ἀνεξάλειπτον καὶ τὸ ὁποῖον ἀτιμωρητὴν περιφέρεται τὸν κόσμον κατὰ μυρμηκίαν· οὐδεὶς νόμος ὑπάρχει περὶ τούτων καὶ τούτου ἕνεκα ἀποθρασυθέντες ὑπερεπλέονασαν καὶ πανταχοῦ ὑπερέχουσι κατὰ τε ἀριθμὸν, τόλμην καὶ θρασύτητα.

— Ἀλλ' ἐν τοσοῦτῳ τί κακὸν Σοὶ προξενούσι;

— Τοῦτ' αὐτὸ ἐρευνῶ καὶ γὰρ καὶ λόγον δὲν εὕρισκω. Ἀμα ἴδω αὐτοὺς, ἐν οἳαδήποτε κἂν τύχωσιν ἀποστάσει, φρικτῶ καὶ τὸ αἷμά μου ἐξάπτεται καὶ πρὶν ἢ ἀκούσω τῆς φωνῆς αὐτῶν, ἐννοῶ αὐτοὺς. Τὸ γελῶν ἐκεῖνο ἦθος, τὸ κομπάζον καὶ θαρροῦν εἰς τὰ προτερήματά του, ἡ αὐταρέσκεια ἐκείνη καὶ ὀλιγωρία πρὸς τὴν τῶν λοιπῶν γνώμην, ἡ σπουδὴ ἐκείνη περὶ τὸ διακόπτειν τὸν λόγον ἐν στόματι τῶν γινωσκόντων καλλίτερον τὰ πράγματα καὶ διδάσκειν αὐτοὺς ὅ,τι καλῶς ἔχουσι μαθόντες, τὸ ἀλαζονικὸν καὶ πλήρες οἰήσεως ἐκεῖνο ὕψος, ἡ ἐπὶ τῇ ἐπιτυχίᾳ τῶν λεγομένων αὐτῶν πεποίθησις ἐ-

κείνη, ἢ ἀκόλαστος ἐκείνη ἀθυροστομία, ἥτις ἀπὸ ἀστοχίας περιπίπτει εἰς ἀστοχίαν, ἀνά πᾶν βῆμα προσκρούει τῷ ὀρθῷ λόγῳ καὶ τὰ καθήκοντι καὶ παρίστησιν ὡς ἀληθείας ἀνηκούστους, ὡς εἰδήσεις σπουδαίας τοὺς χυδαιότερους παραλογισμούς, — ταῦτά εἰσι τὰ φέροντά με εἰς ἀμηχανίαν.

— Ὡς πρὸς τοῦτο, εἶπον οἱ πρῶτοι, ἔχσις δίκαιον, οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἀδιόρθωτοί εἰσιν.

(Ἐπεται τὸ τέλος.)

ΤΟ ΤΟΥ ΜΕΜΝΟΝΟΣ ΑΓΑΛΜΑ.

(κατὰ τὸ Γαλλικόν.)

Ἐν τινὶ μεγάλῳ οἰκοδομηματι τῶν αἰγυπτίων Θεῶν, ἀνεγερθέντι ὑπὸ Ἀμεινῶφιοσ τοῦ Γ' βασιλέωσ τῶν Αἰγυπτίων, ἵστανται δύο κολοσσιαία ἀγάλματα, ἐξήκοντα περίπου ποδῶν τὸ ὕψοσ, μονόλιθα, ἐκ φαμίλιου κοκκωτοῦ λελαξωμένα, Φραγῶ τινὰ καθήμενον εἰκονίζοντα καὶ τὰσ χεῖρασ ἔχοντα ἐπὶ τῶν γονάτων ἐν διαθέσει ἀναπαύσειωσ. Ἐπὶ τῶν κνημῶν ἐνόσ αὐτῶν ἐγκεχαραγμένα εἰσι πλείοσται ἐπιγραφαὶ ἑλληνικαὶ τε καὶ λατινικαὶ, μαρτυροῦσασ τὰ πραγματικόν τῶν ἀρμονικῶν φθόγγων, τοὺσ ὁποίουσ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγοσ ἀγάλμα ἐξέπεμπεν, ἅμα ὑπὸ τῶν πρώτων ἡλικῶν ἀκτίνων προσβαλλόμενον.

Τὰ θαυμαῖα ταῦτα διδόμενα διεγείρουσιν ἐν ἡμῖν τὴν ἀνάμνησιν τοῦ Μήμενονοσ καὶ τῆσ Ἡούσ.

Οἱ ἀρχαῖοι, οὐχ ἦττον ἡμῶν εὐφρεῖσ, δὲν ἔλειψαν εἰκονίζοντεσ καὶ ἐμνηνεύοντεσ τὴν ὁμοιότητα ταύτην.

Ὁ Ὅμηροσ εἰσ τὸν κατὰ Τροίασ πόλεμον παρίσταν Μήμενονά τινὰ, μετὰ μυρίων Αἰθιοπῶν εἰσ βοήθειαν τοῦ θεοῦ αὐτοῦ Πριάμου ἐλθόντα. Ἀφοῦ δ' ὁ Ἀχιλλεὺσ, τιμωρούμενοσ τὸν θάνατον τοῦ φίλου αὐτοῦ Ἀντιλόχοσ, ἐφόνευσεν αὐτόν, ὁ Ζεὺσ κατέπαυσε τὴν λύπην τῆσ μητρός αὐτοῦ Ἡούσ, διακωνίσασ τὴν μνήμην τοῦ υἱοῦ, διὰ τῶν ἀξιόμνημονεύτων μαχῶν, τὰσ ὁποίασ αἱ μεμνονίδεσ, πτηνὰ ἐπὶ τούτῳ πλασθέντα, συνεκράτουσ ἐπὶ τοῦ τῆφοσ αὐτοῦ. Τέλοσ αἱ

Αἰθιοπεσ ἔστησαν εἰσ τιμὴν τοῦ βασιλέωσ αὐτῶν κατὰ τὴν ἄνω Αἴγυπτον ἀνδριάντα, περίπυστον γενόμενον ἕνεκα τῶν μελωδικῶν ἤχων τοὺσ ὁποίουσ ἐξέπεμπεν ἀνά πᾶσαν πρώταν, τῆσ Ἡούσ ἀνατελλούσησ, καὶ τῶν πενήθμων φθόγγων, τοὺσ ὁποίουσ ἀνά πᾶσαν ἐσπέραν ἐξέφερε, τῆσ νυκτός ἐπερχομένησ.

Ταῦτά εἰσι τὰ κυριώτερα τῶν παρὰ τοῖσ ἱστορικοῖσ καὶ μάλιστα τοῖσ ποιηταῖσ τῆσ ἀρχαιότητοσ φερομένων διηγημάτων.

Ἄλλο ἕτερον εἶδοσ διδομένων, μᾶλλον συμπερασματικῶν ἢ τὰ μυθώδη διηγήματα τῶν ποιητῶν, εἰσὶν αἱ μαρτυρίαὶ δύο συγγραφέων, ἀξίων πλειοτέρασ πίστεωσ ὁπωσοῦν, τοῦ Στράβωνοσ καὶ τοῦ Πausανίου, ἰδόντων αὐτὸ τὸ ἀγαλμα ἐν Θήβαισ· ταῦτα λέγει ὁ τελευταῖοσ ἐν Βίβ. Α. §. μβ'. « Παρέσχε δὲ πολλῶ μάλιστα (θαυμάσαι) ὁ κολοσσοσ ἐν Θήβαισ ταῖσ Αἰγυπτίαισ διαβάσει τὸν Νεῖλοσ, πρὸσ τὰσ Σύριγγασ καλουμένασ· ἐστί γάρ ἐτι καθήμερον ἀγαλμα Ἡλεῖον Μέμνονα ὀνομάζουσιν οἱ πολλοί· τοῦτο γάρ φασιν ἐξ Αἰθιοπίασ ὀρηθηῆναι εἰσ Αἴγυπτον καὶ τὴν ἄχρὶ Σούσων· ἀλλὰ γάρ οὐ Μέμνονα οἱ Θηβαῖοι καλοῦσιν, Φαμένωφα δὲ εἶναι τῶν ἐγγχωρίων, οὗ τοῦτο ἀγαλμα ἦν· ἤκουσα δὲ ἤδη καὶ Σέσωστρον φαμένων εἶναι τοῦτο τὸ ἀγαλμα, ὃ Καμβύσησ διέκοψε, καὶ νῦν ὁπόσοσ ἐκ κεφαλῆσ ἐσ μέσοσ σῶμα ἦν ἀπερήμενον· τὸ δὲ λοιπὸν κάθηται τε καὶ ἀγὰ πᾶσαν ἡμέρασ, ἀνίσχοτοσ ἡλίου, βοᾷ, καὶ τὸν ἤχον μάλιστα εἰκάσει τισ κιθάρασ ἢ λύρασ φαγείσησ χορδῆσ. »

Αἱ ἑλληνικαὶ τέλοσ καὶ λατινικαὶ ἐπιγραφαὶ, ὑπὸ τῶν ὁποίων μέχρι τοῦ νῦν καλύπτονται αἱ κνήμαι τοῦ ἀγάλματοσ, ἀληθεῖσ εἰσι μαρτυρίαὶ ἀνθρώπων μηδαμῶσ ἐνδιαφερομένων περὶ τῆσ πραγματικῆσ ὑπάρξεωσ φαινομένου θαυμαστοῦ, ὅπερ ἐχαρακτήρισεν ὡσ φωνητικὸν τὸ περίφημον ἐκεῖνο ἀγαλμα. Διὰ τῶν ἐπιγραφῶν τούτων, ἐξήκοντα τὸν ἀριθμόν, συλλεγεισῶν, δημοσιευθεισῶν, μεταφρασεισῶν καὶ ἐρμηνευθεισῶν ὑπὸ τοῦ Λετροῦνοσ, ἄνθρωποι πάσησ τάξεωσ, ἰδιῶται, στρατιωτικοὶ χιλίαρχοι, ἐκατόνταρχοι καὶ δεκάταρχοι, δημόσιοι λειτουργοὶ διαφόρων τάξεων, ἑπαρχοὶ καὶ ἄλλοι τῶν ἐν τέλει τῆσ Αἰγύπτου, ὁ αὐτοκράτωρ Ἀδριανὸσ καὶ ἡ σύζυγοσ αὐτοῦ Σαβίνα ὁμοφῶνωσ διακηρύττουσιν ὅτι ἤκουσαν τὸ τοῦ Μήμενονοσ ἀγαλμα ἐκπέμπον φθόγγουσ κατὰ τὴν ἀνατολήν τοῦ ἡλίου. Ὅρίζουσι δὲ συνήθωσ καὶ τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ὥραν τοῦ συμβάντοσ, καὶ τινεσ, ἵνα δώσωσι κύροσ μεγαλείτερον εἰσ τὰσ ὑπὲρ τοῦ θαύματοσ μαρτυρίασ αὐτῶν, λέγουσιν ὅτι, μηδὲν ἐν πρώτοισ ἀκούσαντεσ, τὸ δεύτερον ἢ τρίτον παρατηρήσαντεσ, ἐνέθησαν εὐκρινῶσ τὸ γινόμενον· ἄλλοι δ' ἐξ ἐναντίασ διαβεβαιοῦσιν ὅτι πολλάκισ ἤκουσαν τοῦ Μήμενονοσ. Ἐκ τοῦ μοναδικοῦ τούτου φαινομένου ἐξηγοῦνται εὐκόλωσ ὁ ἐμπνεόμενοσ ἐνθουσιασμοσ, αἱ εἰσ Θήβασ ἐπὶ τούτῳ πρὸ πάντων τῶ σιοπῶ γενόμεναι περιηγήσεισ, αἱ ἀτυχεῖσ πολλάκισ προσπᾶθειαι τῶν περιηγητῶν, ἐπιχειροῦντων νὰ ἐγχα-

βράξωσι στίχους ἢ ἑλληνικούς ἢ λατινικούς πρὸς διαμνημόνευσιν τῆς εὐνοίας, ἢ ὑποίαν ὁ Μέμνων ἀπεδείκνυεν αὐτοῖς, καταδεχόμενος νὰ φωνήσῃ ὅπως εὐχαριστήσῃ αὐτούς!

Παραλείποντες τὰς τῶν λοιπῶν ἐπιγραφὰς, ἐκθέτομεν τὴν ὑπὸ τοῦ Ἀυτοκράτορος Ἀδριανοῦ, παρακολουθουμένου ὑπὸ τῆς συζύγου καὶ πολλῶν αὐτοῦ ἀξιωματικῶν, γενομένην ἐπίσκεψιν, ἣτις εἶναι σπουδαῖον συμβᾶν τῆς τοῦ ἀγάλματος ἱστορίας.

Ὅτε ὁ Ἀδριανὸς, ἐπισκεπτόμενος τὰ τῆς Αἰγύπτου θαυμάσια, ἔφθασε τέλος ἐνώπιον τοῦ Μέμνονος, ἐχαράχθη ἐπὶ τοῦ ἀγάλματος γράμμασι κεφαλαίαις μόνον τὸ ὄνομά του ΑΔΡΙΑΝΟΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ, τεκμαιρόμενον τὴν ἐπίσκεψιν, τὰ δὲ λοιπὰ ἀφῆθησαν τῇ φροντίδι τῶν ποιητῶν, οἵτινες δὲν ἐφάνησαν ἑλλειπεῖς οὔστρου. Μεταξὺ τούτων διεκρίθη ποιητήριά τις Ἰουλίᾳ Βαλβίλλᾳ, γονιμότητος ἐκπληκτικῆς, ἣτις δὲν ἐλησμόνησεν καὶ τὴν ματαιόσχολον αὐτῆς γενεαλογία. «Οἱ εὐσεβεῖς πρόγονοί μου, λέγει εἰς τοὺς ἐπὶ τοῦ κολοσσοῦ κεχαραγμένους στίχους, ὁ σοφὸς Βαλβίλλος καὶ ὁ Ἀντίοχος σὲ προσκύνησαν ἤδη (ὦ Μέμνων): τὸν Βαλβίλλου ἔτεκε μήτηρ ἐκ βασιλέως ἔλκουσα τὸ γένος, ἢ Ἀκμή, πάππος δὲ αὐτοῦ ἦν ὁ βασιλεὺς Ἀντίοχος. Τούτῳ τὸ εὐγενὲς αἷμα φέει μου εἰς τὰς φλέβας. Διαβάται, ῥίψατε τὰ βλήματα ἐπὶ τῶν στίχων τούτων, οἵτινες ἐποιήθησαν ὑπ' ἐμοῦ τῆς Βαλβίλλης.

Ἡ ἀνεψιὰ λοιπὸν τοῦ Ἀντιόχου συγκατελέγετο ταῖς ποιηταῖς τῆς αὐτῆς τοῦ Ἀδριανοῦ καὶ τῆς Σαβίνης ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ οἱ στίχοι, τοὺς ὁποίους συνέταξεν, θέμα ἔχουσα τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Μέμνονος ὑπὸ τοῦ Ἀυτοκράτορος, μαρτυροῦσι μέχρι πόσου ὑψῆσεν παρὰ τῷ κοινῷ ἢ λατρείᾳ τοῦ ἀγάλματος τούτου, τὸ ὅποιον καταρχὰς ἀπλῆς περιεργίης ἦτον ἀντικειμένον.

Στίχοι τῆς Ἰουλίᾳ Βαλβίλλης, ὅτε ὁ Αὐγουστός Ἀδριανὸς ἤκουσε τοῦ Μέμνονος τοιοῦτον τίτλον φέρουσιν ἐπὶ κεφαλῆς οἱ ἐξῆς δώδεκα ἑλληνικοὶ στίχοι, ἐκχεραγμένοι πρὸς τὰ ἄνω τῆς ἀριστερᾶς ἀνήμης τοῦ κολοσσοῦ. Ἦκουσα ὅτι ὁ Αἰγύπτιος Μέμνων, θερματόμενος ὑπὸ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίων, ἀνέπεμπε φωνὴν ἐξεργομένην τοῦ Θεβαϊκοῦ λίθου· ἀλλ' οὗτος, ἰδὼν τὸν Ἀδριανὸν βασιλέα τοῦ κόσμου, καὶ πρὸ τῆς ἀγατολῆς τοῦ ἡλίου ἐχαιρέτισεν αὐτὸν, ὡς εἶναι τοῦ ὅτε δὲ ὁ Τίτῶν, διατρέγων τὸν αἰθέρα ἐπὶ τῶν λευκῶν αὐτοῦ ἵππων, κατεῖρε τὸ δευτέρου μέρους τῶν ὄρων, σηματόμενον ἐπὶ τῆς τοῦ γνῶμονος οὐχίας, ὁ Μέμνων ἐκ δευτέρου ἐξέπεμψεν ἤχον ὅσον, ὡς ὄργανον χαλκίου πηλοτομέου, καὶ πλήρης χαρῆς (ἔνεκα τῆς αυτοκρατορικῆς παρουσίας) ἔββαλε τὸ τρίτον ἤχον. Ὁ αὐτοκράτωρ Ἀδριανὸς ἐχαιρέτισε πολλὰκις τὸν Μέμνονα καὶ ἡ Βαλβίλλα ἐποίησε τοὺς στίχους τούτους, μαρτυροῦντας ὅτι ἐνεργῶς εἶδε καὶ ἤκουσεν εἰς πάντας προδήλως ἀπεδείχθη ὅτι οἱ θεοὶ ἀγαπῶσι τὸν Ἀυτοκράτορα.

Ἐτερον στίχοι τῆς ἡμετέρας ποιητρίας ἀποδεικνύουσιν ὅτι καὶ ἡ αυτοκράτειρα Σαβίνα ἤκουσε τοῦ Μέμνονος, καὶ ἡ Βαλβίλλα συνέγραψεν ἑλληνιστὴ εἰς ἐξ στίχους τὰ τούτου ποιητικὰ πρακτικά· ἀλλὰ μὴ τῶν ἡμερῶν ὁ κολοσσὸς δὲν ἐδείχθη φιλόφων πρὸς τὴν Σαβίναν, μείνας ἐν σιωπῇ τὴν δ' ἐπιούσαν εὐχαρίστησεν αὐτήν, καὶ αὐτὴς ἡ Βαλβίλλα ὑμνήσεν εἰς ὀκτὼ στίχους ἑλληνιστὶ τὰ σοβαρὰ συμβᾶντα. Χθές, μὴ ἀκούσαντες τὸν Μέμνονα, ἰκετεύσαμεν αὐτὸν ἵνα μὴ καὶ δευτέρου φωνῆ κατόνους (διότι ἡ αυτοκράτειρα ὄργισθεῖσα, ἐφλογίσθη τὴν ὄψιν) καὶ ἵνα ἐκπέμψῃ θεῶν τινα ἤχον, μὴ ποτε ὄργισθῇ καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ μεγάλη ἀθυμία καταλάβῃ τὴν ἀξιοσεβαστον αὐτοῦ σύζυγον· ὅθεν ὁ Μέμνων, τὴν ὄργην τοῦ ἀθαράτου τούτου ἡγεμόνος φοβηθεὶς, παραχρῆμα ἐξεφώνησε φωνὴν φλυκεία, καὶ ἀπέδειξε τὴν περὶ τούτου εὐαρέσκειαν τῆς τῶν θεῶν ὀμηγύρεως.

Ἡ ἐν Αἰγύπτῳ διαμονὴ τοῦ Ἀδριανοῦ κατὰ τὸ 130 ἔτος μ. Χ. ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων ἐστὶ γεγονότων τῆς κατὰ τὴν δευτέραν ἑκατονταετηρίδα ἱστορίας τῆς χώρας ταύτης. Οὐδὲν θαυμαστόν, ἂν αἱ ἑορταὶ καὶ αἱ τελεταί, αἵτινες χάριν αὐτοῦ ἐγένοντο, εἴλκυσαν πρὸς ἑαυτὸν καὶ ἐξήψαν ποιητὰς.

Μετὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀυτοκράτορος τούτου, ἡ φήμη τοῦ Μέμνονος δὲν ἤλαττώθη παντάπασιν, οὐδ' ὁ ἀριθμὸς τῶν μαρτυριῶν τοῦ κοινοῦ σεβασμοῦ· ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἀντωνίνου φαίνονται καὶ ἄλλαι τινὲς ἐπιγραφαί, τὰς ὁποίας, καὶ τοι περιέργους, συντομίαις χάριν παραλείπομεν.

Ἄλλ' ἐπέστη καιρὸς, νομίζομεν, ν' ἀντικατάσταθῇ ἡ ἱστορικὴ ἀλήθεια ἀντὶ τῶν τοιούτων θρησκευτικῶν καὶ ποιητικῶν μαρτυριῶν, νὰ εὐρεθῇ ἡ ἀρχὴ τοῦ φωνητικοῦ τοῦ τοῦ Μέμνονος ἀγάλματος, ἂν τοῦτο ἐφώνει, καὶ ὁ τρόπος δι' οὗ ἐφώνει.

Ἀμένοφις ὁ Γ' ἐκ τῆς ὀκτωκαιδεκάτης αἰγυπτιακῆς δυναστείας, βασιλεύων τῆς Αἰγύπτου περὶ τὸ 1680 π. Χ. ἀνήγειρεν ἐν Θήβαις οἰκοδόμημα εὐρύτατον, ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ ὁποίου, σωζομένων ἔτι, ἀναγινώσκει τις συννεχῶς τὸ ὄνομα τοῦ ἡγεμόνος τούτου, δοξασθέντος διὰ μεγάλων κατὰ τῶν τῆς Ἀσίας ἐθνῶν νικῶν. Ἐπειδὴ δὲ, κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν συνήθειαν, οἱ κολοσσιαῖοι ἀνδριάντες τοῦ ἱδρυτοῦ ἔδει νὰ περικοσμῶσι τὸ πρῶτιστον τοῦ οἰκοδομήματος μέρος, ἔστησε δὴ τοιοῦτους μονολίθους ἐκ ψαμμίτου κοκκωτοῦ, ἐξήκοντα ποδῶν ὕψους, πρὸς τὰ ἄκρα τοῦ παραποταμίου οἰκοδομήματος, ὅπου δηλαδὴ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὑπῆρχεν ὁ κυριώτερος τῶν πυλώνων τῶν ἀνακτόρων, τὰ ὅποια ἐκαλοῦντο Ἀμενίφιον, ἐκ τοῦ βασιλέως Ἀμενόφ ἢ Φαμενώφ, ἢ Φαμενώθ, ἐξ οὗ οἱ Ἕλληνες παρήγαγον τὸ Ἀμένοφις.

Καὶ ὁ μὲν τῶν κολοσσῶν ἵδρυται πρὸς μεσημβρίαν, ὁ δὲ πρὸς βορρᾶν τοῦ οἰκοδομήματος ἄξονος· οὗτος δὲ εἶναι ὁ εἰς ἐποχὴν μεταγενεστέραν, δυνατὸν εἰπεῖν, εἰς Μέμνονος ἄγαλμα μεταμορφωθείς. Διηρκούσης τῆς αἰγυπτί-

ακτῆς δυναστείας, ὃ τοῦ Ἀμενόφιου ἀνδρίας διετήρησε τὸ τοῦτου ὄνομα καὶ ἐν τῷ Ἀμενοφίῳ κατοικούν ἱερεῖς καὶ ἐλατρεύετο ὁ βασιλεὺς Ἀμενόφις, οὐχὶ δὲ τῆς τῶν Ἑλλήνων Ἡοῦς ὁ υἱός, διότι οἱ Αἰγύπτιοι οὐδέποτε παρεχώρησαν τὸ τῆς ἰθαγενείας δικαίωμα εἰς τὸν ξένον τοῦτον ἥρωα ἢ ἐτίμησαν αὐτὸν θρησκευτικῆς τελεταῖς· ἕως δὲ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν τὸ μὲν κράτος τῶν Αἰγυπτίων ἤδη εἶχεν ἐκλείψῃ, ἡ δὲ τῶν διαδόχων τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου κυριαρχία ἦτο περὶ τὸ ἀποσθένουσαι, τὸ φωνητικὸν ἄγαλμα εἰσέτι δὲν ἔφερε τὸ τοῦ Μέμνονος ὄνομα· μέχρι λοιπὸν τῆς τοῦ Καμβύσου εἰσβολῆς ἦτο μόνον ἔργον ἀποθαύμαστον, ἀνακαλοῦν τὴν μνήμην καὶ τὴν δόξαν μεγάλου βασιλέως, καὶ συντελοῦν εἰς διακόσμησιν τοῦ μεγάλου καὶ πλουσίου οἰκοδομήματος, ὅπερ ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος ἔκτισε.

Ὅταν δ' ἐπὶ Καμβύσου, αἱ μὲν Θῆβαι διηρπάγησαν ὑπὸ τῶν Περσῶν, οἱ δὲ ναοὶ κατεστράφησαν καὶ οἱ τάφοι τῶν βασιλείων περιυβρίσθησαν, τότε καὶ τὰ πρὸς τιμὴν τῶν ἀρχαίων βασιλείων ἐγεθέντα μνημεῖα ἔπαθον, μὴ τυχόντα φεισμονῆς. Εἰς ταύτην ἀρὰ γε τὴν ἐποχὴν τῶν Φαραῶ, ἐποχὴν πολυώδυνον διὰ τὴν Αἴγυπτον, ἀνακτέον τὸν ἀκρωτηριασμὸν τοῦ τοῦ Μέμνονος κολοσσού; Γραπτὴ τις παράδοσις δίδει νὰ πιστεύσωμεν τοῦτο (α· ἀλλ' ἢ παράδοσις αὕτη εἶναι ὀψιγενὴς καὶ ἀντίκειται πρὸς γεγονότα συμπερασματικώτερα.

Οἱ ἐν Θῆβαις διηγηθέντες τῷ Στράβωνι τὰς ὑπὸ τοῦ Καμβύσου ἐπενεχθείσας καταστροφάς, κατηγορήσαν μεγάλως τοῦ Πέρσου μονάρχου ἐπὶ τῇ καταστροφῇ τῶν μνημείων τῆς πόλεως ταύτης· ἀλλὰ περὶ τοῦ κολοσσοῦ εἶπον ὅτι κατεβράχῃ ὑπὸ σεισμοῦ, καὶ οἱ χρονόλογοι λέγουσιν ὄντως ὅτι κατὰ τι ἔτος, συμπύπτον τῷ εἰκοστῷ ἐβδόμῳ π. Χ. αἱ Θῆβαι κατερημώθησαν ἐκ σφοδρότατου σεισμοῦ. Μετὰ δεκαπέντε ἢ εἴκοσιν ἔτη ἀπὸ τοῦ μεγάλου τοῦτου φαινομένου, ὁ Στράβων ἐπεσκέφθη τὴν Αἴγυπτον, εἶδε τοὺς δύο κολοσσούς τοῦ τῶν Θηβῶν Ἀμενοφίου καὶ ἔγραψε περὶ τούτων τὰ ἑξῆς: *Ἐρταῦθα δὲ (ἐν τῷ Μεμνονείῳ) δυεῖν κολοσσῶν ὄντων μονολίθων ἀλλήλων πλησίον, ὁ μὲν σώζεται, τοῦ δ' ἑτέρου τὰ ἄνω μέρη, τὰ ἀπὸ τῆς καθέδρας, πέπτωκε, σεισμοῦ γεννηθέντος, ὡς φασι. Πεπίστενται δ' ὅτι ἅπαρ καθ' ἡμέραν ἐκάστην ψόφος, ὡς ἂν πληγῆς οὐ μεγάλης, ἀποτελείται ἀπὸ τοῦ μένοντος ἐν τῷ θρόνῳ καὶ τῇ βάσει μέρους. Καὶ τὸ χωρίον τοῦτο τοῦ Στράβωνος, ἔνθα ὁ κολοσσός δὲν συγγεῖται τῇ μυθολογικῇ τοῦ Μέμνονος ἐπιγραφῇ, εἶναι ἡ πρώτη εἰδησις, τὴν ὁποῖαν ἡ γραπτὴ ἱστορία παρέχει περὶ τοῦ ἀκρωτηριασμοῦ τοῦ κολοσσοῦ, ὅστις βεβαίως ἐγένετο ἐν ᾧ χρόνῳ καὶ ἡ μαρτυρία αὕτη ἐγράφη. Καὶ εὐκόλως δύναται νὰ ἐνοηθῆ τις τὴν ἐπὶ τοῦ μονολίθου τοῦτου ἐνεργειαν τοῦ σεισμοῦ, γνωρίζων ὅτι ὁ κοκκωτὸς ψαμμίτης λίθος, ἐξ οὗ κατε-*

(*) Ὅρα Πausan, χωρίῳ προμνησθέντι.

σχεάσθη, ἔχει ἐνίοτε ῥήγματα εἰσχωροῦντα λίαν βαθέως εἰς τὰ πετρώματα καὶ ὅτι ῥῆγμα τι τοιοῦτον συνήρτησεν πιθανῶς εἰς τὰ ἀποτελέσματα τῶν κλονισμῶν τοῦ σεισμοῦ καὶ διήρτησεν δίχα πάντα τὸν τοῦ κολοσσοῦ ὄγκον, ἐξ ὧν τὸ ἄνω ἀποσπασθὲν ἐκρημίσθη χαμαί.

Ἐκατὸν καὶ τεσσαράκοντα ἔτη μετὰ τὸν Στράβωνα, ἕτερος Ἑλλῶν περιηγητῆς, ὁ Πausanίας εἶδε τὸ μὲν ἀνώτερον τοῦ κολοσσοῦ μέρος κατεβριμμένον, τὸ δὲ λοιπὸν διικτελοῦν εἰς ἣν καὶ ἐπὶ Στράβωνος κατάστασιν. Κατὰ μὲν τοὺς χρόνους τοῦ τελευταίου τοῦτου, ὀλίγα δηλ. π. Χ. ἔτη, ἐγένετο ἡδη λόγος περὶ τοῦ ἤχου, τὸν ὁποῖον ὁ βόρειος κολοσσός ἐξέπεμπε κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, πρὸ ὀλιγωτέρων δὲ τῶν πενήτηκοντα ἐτῶν δὲν ἐγένετο οὐδεὶς, τούλάχιστον εἰς γνῶσιν τοῦ Σικελιώτου Διοδώρου δὲν περιῆλθε τοιοῦτόν τι, διότι οὐδὲν περὶ αὐτοῦ διέσωσεν ἡμῖν, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἡροδότου.

Ἐπὶ Νέρωνος κυρίως ἄρχεται ἡ μεγάλη φήμη τοῦ ἐν Θῆβαις φωνητικοῦ τοῦ Μέμνονος ἀγάλματος. Καὶ αἱ μὲν κυριώτεραι τῶν ἐπὶ τοῦ κολοσσοῦ κεχαρμημένων ἐπιγραφῶν εἶδομεν διὰ ποίων λόγων ἐμφαντικῶν ἐκφράζονται, οὐδεὶς δὲ τῶν συγχρόνων συγγραφέων ἐδίσταξε γράφειν περὶ τοῦ αἰγυπτίου θαύματος. — Ἰουβενάλιος, Δίων Χρυσόστομος, Λουκιανός, Πausanίας, Πτολεμαῖος, οἱ παραγενόμενοι εἰς Αἴγυπτον, Πλίνιος, Τάκιτος, Διονύσιος ὁ περιηγητῆς, οἱ μακρὰν τῆς χώρας ταύτης, πάντες ἔλεγον εἰς τοὺς ἀναγνώστας αὐτῶν ὅτι ἡ προσβολὴ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων ἐξέβαλλε φθόγγους ἐκ τοῦ λιθίνου τοῦ Μέμνονος ἀγάλματος, ὁ δὲ αὐτοκράτωρ Ἀδριανὸς πολλάκις ἐφέρετο εἰς μαρτυρίαν. Ἐπὶ τῆς βασιλείας τῶν Ἀντωνίνων ἡ φήμη τοῦ θαύματος ἠΰξησεν, ἀκμάζουσα δ' ἔτι, ἔπαυσε τέλος ἐπὶ Σεπτιμίου Σεβήρου, διατάξαντος τὴν ἐπισκευὴν τοῦ κολοσσοῦ.

Δύο τινὰ οὐσιωδῶς εἰσι παρατηρήσεως ἄξια ἐν τῇ τερατώδει ταύτῃ διηγήσει, τὸ μὲν, ὅτι τὸ ἀκρωτηριασθὲν ἄγαλμα, περισταλὲν εἰς τὸ κατώτερον αὐτοῦ μέρος, καθήμενον ἐπὶ θρόνου καὶ μονολίθου ἀναπέμπει τοὺς θαυμασίους ἐκεῖνους φθόγγους, τοὺς τοσοῦτον γοητεύοντας τοὺς κατὰ τὴν Θηβαῖδα περιηγητάς· τὸ δὲ, ὅτι ἀποκατασταθὲν εἰς τὴν προτέραν αὐτοῦ κατάστασιν καὶ συμπληρωθὲν διὰ τῆς τοῦ ἀνωτέρου μέρους ἐπισκευῆς, παραχρῆμα καθίσταται ἄφωνον. Ἡ φωνὴ καὶ αἱ ταύτης ἕνεκα τιμαὶ παύουσιν ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Σεπτιμίου Σεβήρου, εἰς ὃν ἀποδίδεται ἡ ἐπισκευὴ τοῦ μονολίθου, συνιστάμενη εἰς πέντε λιθίνους δόμους, ἀποκαθιστῶντας τὸ ἀνδρείκελον τοῦ Ἀμενόφιου εἰς τὰς ἀρχαίας αὐτοῦ ἀναλογίας.

Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε ρηθέντων, πηγάζουσι τὰ ἑξῆς ἱστορικὰ γεγονότα, ἀνακεφαλαιούμενα οὕτω:

1) Δύο κολοσσοὶ ἀπετέλουν μέρος τῶν κοσμημάτων τῆς μεγαλοπρεποῦς οἰκοδομῆς, τῆς ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ἀμενόφιου ἐν Θῆβαις κτισθείσης.

2) Οί κολοσσοί οὔτοι κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν συνήθειαν, εἰκονίζον αὐτὸν τοῦτον τὸν βασιλέα καὶ φέρουσιν ἐτι τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

3) Ὑπέστησαν, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ πάντα τῆς Αἰγύπτου μνημεῖα, τῆς τοῦ χρόνου καὶ τῶν ζένων ἐπιδρομῶν ἐπηρείαις.

4) Σεισμοῦ συμβάντος ἐν ἔτει εἰκοστῷ ἐβδόμῳ π. Χ. συνετρίβη ὁ ἕτερος τῶν κολοσσῶν, ὁ πρὸς βορρᾶν ἰδρυμένος.

5) Μετὰ τινα ἔτη διεθρυλλοῦντο κατὰ τὴν χώραν οἱ φθόγγοι, τοὺς ὁποίους, ἡλίου ἀνατέλλοντος, ἐξέπεμπεν τὸ εἰς τὴν θέσιν του διαμέμον μέρος τοῦ ἀγάλματος ἢ τὸ ὑπόβαθρον αὐτοῦ.

6) Ἐπὶ τῆς βασιλείας Νέρωνος ἡ φήμη αὐτοῦ, πανταχοῦ κυκλοφοροῦμένη, ἀνήγγειλε θαῦμα τὸ ὅποιον εἴλκυσε πάσης τάξεως τοὺς φιλοπράγμονας.

7) Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης τὸ φωνητικὸν ἄγαλμα ἐθεωρήθη εἰκὼν τοῦ Μέρμονος, υἱοῦ τοῦ Τιθωνοῦ καὶ τῆς Ἡοῦς, χαιρετίζοντος καθ' ἑκάστην κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου τὴν ἑαυτοῦ μητέρα διὰ τῆς θαυμασίας αὐτοῦ φωνῆς. Εὐθύς δ' ἔπειτα, ὡς ἐκ τοῦ συμφέροντος ὅπερ διήγειρε τὸ θαῦμα, ἀπεδόθη καὶ ὀρησκευτικὸς χαρακτήρ πρὸς τὸν ἥρωα τοῦ Ὀμήρου, τὸν ἡμίθεον τοῦ Ἡσιόδου, τὸν βασιλέα τῆς Ἀνατολῆς, καὶ ὁ θαυμασμός, ἀποθεώσας αὐτὸν, προσήνεγκεν αὐτῷ σπονδὰς τε καὶ θυσίας.

8) Τὸ μὲν ἡκρωτηριασμένον ἄγαλμα ἐπισκευάσθη ὑπὸ Σεπτιμίου Σεβήρου, ἡ δὲ θαυμασία αὐτοῦ φωνὴ ἔκτοτε ἐσίγησε καὶ παραχρῆμα ἔπαυσαν καὶ τὰ θαῦμα καὶ τὰ ἄσματα.

Ἐπελθούσης τῆς διὰ τὰ μαντεῖα τῆς ἀρχαιότητος ὀλεθρίας ἐποχῆς, ὁ αὐτοκράτωρ μάτην ἠγωνίσθη ν' ἀντιτάξῃ τὰ τοῦ Μέρμονος θαύματα πρὸς τὰ τοῦ χριστιανισμοῦ. Ἐνῶ τὸ ἄγαλμα ἐπισκευασθὲν ὄφειλε νὰ ἐκπέμψῃ φθόγγους ἀρμονικωτέρους, ὄφειλε νὰ δίδῃ ἀληθεῖς χρησμούς, ἀπ' ἐναντίας τὰ θαύματά του ἔπαυσαν, διότι οὐδεὶς ἐγίνωσκε τὴν φύσιν του· αἱ ἐπιτοπίως γενόμεναι παρατηρήσεις ἐξήγησαν ἀρκούντως τὰς αἰτίας τοῦ ἀναντιρρήτου τούτου φαινομένου. Ὁμολογούμενόν ἐστιν ὅτι οἱ γρανῖται καὶ οἱ κοκκωτοὶ ψαμμῖται πολλακίς κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου παράγουσιν ἤχον· καὶ ὡς πρὸς τὸ ἄγαλμα τῶν Θηβῶν, αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες, λέγει ὁ Κ. Ροζιέρης, προσβάλλουσαι τὸν κολοσσόν, ἐξήτιμίζον τὴν ἄφθονον ὑγρασίαν, τὴν ὁποίαν αἱ μεγάλαί τῆς νυκτὸς δρόσοι ἐσώρευον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ, καὶ μετέπειτα κατάρθουν νὰ διαλύσωσιν ἐκείνην, ὑπὸ τῆς ὁποίας αἱ αὐταὶ ἐπιφάνειαι, ἀποβαλοῦσαι τὴν ἑαυτῶν στιλπνότητα, διεβρέχοντο. Ἐκ τῆς ἐπαναλήψεως τῆς πράξεως ταύτης προῦκυψεν ὅτι κόκκοι ἢ πλάκες τοῦ κοκκωτοῦ ψαμμίτου, ἀποσπώμεναι καὶ διαρρήγνυμεναι συνάμα, διὰ τοῦ βιαίου αὐτῶν χωρισμοῦ, ἐκλόνιζον τὸν ἄκαμπτον καὶ πολὺ ὀλίγον ἐλαστικὸν λίθον, ἢ προῦξένουν βιαίον τινα παλμὸν, ὅστις παρῆγε τὸν ἰδικίτερον ἐκείνον ἤχον, τὸν ὑπὸ τοῦ ἀγάλματος κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου ἐκπεμπόμενον.

Καὶ διατελεῖ εἰσέτι ἄφωνον μετὰ δεκαῆς αἰῶνας.

» Δὲν ἀρνούμαι, ἔγραφεν ἐκ Θηβῶν κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1829 καὶ Χαμ-
» πολλίων ὁ νέος, δὲν ἀρνούμαι τὴν πραγματικὴν ὑπαρξίν τῶν ἀρμονικῶν
» φθόγγων, τοὺς ὁποίους τοσοῦτοι μάρτυρες ὁμοθυμαδὸν ἐπιβεβαιοῦσιν ἀκού-
» σαντες μελωδουμένους ὑπὸ τοῦ θαυματουργοῦ κολοσσῶ, προσβαλλομένου
» ὑπὸ τῶν πρώτων ἡλιακῶν ἀκτίνων, λέγω μόνον ὅτι, ἐνῶ πολλακίς κατὰ
» τὴν αὐγὴν ἐκαθήμην ἐπὶ τῶν πελωρίων γονάτων τοῦ Μέρμονος, οὐδὲν μου-
» σικὸν μέλος, ἐξελθὼν τοῦ στόματός του, ἀπέσπασέ μου τὴν προσοχὴν ἀπὸ
» τοῦ μελαγχολικῶ πίνακος, ὅστις ἔκειτο πρὸ ὀφθαλμῶν μου, τὴν πεδιάδα,
» λέγω, τῶν Θηβῶν, ἐνθα κείνται διεσπαρμένα τὰ μέλη τῆς πρωτογενοῦς
» τῶν βασιλίδων πόλεων. »

Ἄλλὰ πῶς τὸ τοῦ Ἀμενόφιος ἄγαλμα μετεμορφώθη εἰς τὸ τοῦ Μέρμονος ;
Ἡ αἰτία εἶναι ἡ ἐξῆς.

Μία τῶν παροικιῶν τῆς πόλεως ταύτης, κειμένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Νείλου, ἀνάκαθεν ἐκαλεῖτο *Μερμόνια* (6), ἐνθα εὔρηται τὰ ὀρησκευτικά καὶ ἀξιομνημόνευτα τῶν ἀποθεωθέντων βασιλέων οἰκοδομήματα, οἱ ναοὶ τοῦ Μεδινέτ-Ἀβού, τὸ Ῥαμέσιον καὶ τὸ Ἀμενόφιον (γ)· τὸ ὄνομα τοῦτο προῦξεν ἔξηνησεν ἐντύπωσιν τοῖς Ἕλλησιν, οἷς ἀναμφιλέκτως ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα τοῦ Μέρμονος αὐτῶν καὶ πιθανῶς ἀπὸ τῆς ἐγκαταστάσεως ἐν Αἰγύπτῳ τῶν Πτολεμαίων. Οὕτω λοιπὸν τὰ μὲν καλούμενα Μερμόνια οἰκοδομήματα ἀπεδόθησαν τῷ ὀμηρικῷ ἥρωϊ, ὁ δὲ θαυμάσιος κολοσσὸς τοῦ Ἀμενόφιος δὲν ἐδύνατο νὰ ἦναι εἰμὴ τὸ ἄγαλμα τοῦ Μέρμονος. Οἱ Θηβαῖοι ἐν τοσοῦτῳ δὲν ἐλησμόνησαν ὅτι ἦτον εἰκὼν τοῦ ἀρχαίου αὐτῶν βασιλέως Ἀμενόφιος καὶ ὅταν ἐπισκέφθη αὐτὸ ὁ Παυσανίας, ὡς διηγείται, εἰδοποίησαν αὐτὸν ῥητῶς περὶ τούτου.

(6) Λέξις ἀρχῆς Αἰγυπτιακῆς, δηλοῦσα τόπον ταφῆς.

(γ) Ἐν τῷ τελευταίῳ τούτῳ καὶ ἐπὶ τῶν Ἑλλήνων βασιλέων ὑπῆρχον ἱερεῖς τοῦ ἀποθεωθέντος βασιλέως.

1813, δὲν ἠδύνατο νὰ παραβῆ τὰς στρατιωτικὰς συμβάσεις τοῦ Σωμόντ. Ὁ Ναπολέων ἀπεκηρύχθη τῆς βασιλείας διὰ τινος τῶν ἐπισήμων ἐκείνων πράξεων, αἰτινος ἀνακαλοῦσι τὰς διαδηλώσεις τῶν ἀρχαίων Συνελεύσεων τῆς Γερμανικῆς διαίτης.

Ἡ ὑποτιθεμένη συνεννόησις τοῦ Ναπολέοντος μετὰ τῆς Αὐστρίας καὶ τῆς Ἀγγλίας κατὰ τὴν ἀπόβασιν αὐτοῦ εἰς τὸν κόλπον Ζυὰν ἦτον ἀπλοῦς μῦθος χαλκευθεὶς ὑπὸ τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ κόμματος. Ὁ Ναπολέων, γνωρίζων καλῶς τὴν διπλωματικὴν κατάστασιν, ἠδύνατο νὰ πιστεύῃ ἀντίθεσιν συμφερόντων μετὰ τῶν Κυβερνήσεων· ἀλλὰ πέραν τούτου δὲν ὑπῆρχεν ἄλλο τι. Ἐν τῶν πρώτων του διαθημάτων ὑπῆρξε τὸ νὰ ζητήσῃ νὰ συνάψῃ σχέσεις μετὰ τοῦ Κυρίου Μέττερνιχ· βλέπομεν ἐκ νέου τὸν Φουσέ ἀνταποκρινόμενον μετὰ τοῦ προέδρου τοῦ Αὐστριακοῦ ὑπουργείου· διετήρουν ἀμφότεροι ζῶηράν τὴν μνήμην τῆς κατὰ τὸ 1809 συνδιαλέξεώς των, ἀνανεωθείσης τὸ 1813, ὅταν ὁ Φουσέ ἐστάλη ὡς γενικὸς διοικητῆς τῆς Ἰλλυρίας· φρονοῦσι μάλιστα ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην εἶχον ἤδη ὁμιλήσει ἐμπιστευτικῶς περὶ τῆς πτώσεως τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου (οὕτως ὠμίλουν περὶ τοῦ Ναπολέοντος οἱ δυσηρεσθημένοι) καὶ περὶ τῆς πιθανότητος συστάσεως ἀντιβασιλείας ὑπὸ τὴν Μαρίαν Λουίζαν. Τὸ 1813, ὁ Φουσέ καὶ ὁ Κύριος Μέττερνιχ ἔλαβον ὡς θέμα τὴν παραίτησιν τοῦ Αὐτοκράτορος, ἣτις ἦτο μία τῶν προσφιλεστέρων ἰδεῶν τοῦ γερουσιαστικοῦ κόμματος. Ἐνῶ ὁ Ναπολέων ἐγράφε πρὸς τὴν Μαρίαν Λουίζαν, ἐπέμπε, διὰ μυστικῶν τινῶν πρακτόρων ἐμπιστευτικὰς ἐπιστολάς στενῶν φίλων τοῦ ὑπουργοῦ καὶ μιᾶς μάλιστα Αὐτοκρατορικῆς Ἡγεμονίδος, ἣτις ἄλλοτε εἶχε τρυφεράς σχέσεις μετὰ τοῦ Κυρίου Μέττερνιχ. Ἐπειτα, διὰ νὰ διαίρησῃ τὴν Εὐρώπην ὀλόκληρον, ὁ Ναπολέων διεσίβασεν εἰς τὸν Ἀλέξανδρον ἀντίγραφον τῆς συνθήκης τῆς τριπλῆς συμμαχίας τοῦ Μαρτίου τῶν 1813 κατὰ τῆς Ρωσσίας, συνταχθείσης καὶ υπογραφείσης ὑπὸ τοῦ Λόρδου Κάστελρηγ, τοῦ Κυρίου Ταλλερὰν καὶ τοῦ Πρίγκηπος Μέττερνιχ· ταῦτα δὲ πάντα ἐπραττεν ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ διαλύσῃ ἐκ νέου τὴν ἰσχυρὰν συνάσπισιν τῶν Εὐρωπαϊκῶν μοναρχιῶν.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τὰ Αὐστριακὰ στρατεύματα προήλασαν εἰς Ἰταλίαν, κατὰ τοῦ Μουράτου καὶ τῶν Νεαπολιτῶν· ὁ στρατηγὸς Βιάγγης ἐπετύγγανε λαμπροὺς θριάμβους κατὰ τῶν διασχιζόντων καὶ παραλελυμένων στρατευμάτων τοῦ Ἰωακείμ. Ὁ Κύριος Μέττερνιχ ἐνήργησε τὴν στρατιωτικὴν κατοχὴν ὅλων τῶν φρουριῶν τοῦ Νεαπολιτικοῦ βασιλείου καὶ τὴν τοῦ Παπικοῦ κράτους δι' αὐστριακῶν στρατευμάτων, ἀποφασίζων, ἐκ συμφώνου μετὰ τῆς Γαλλικῆς Πρεσβείας, τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ Βουρβωνικοῦ οἴκου ἐν Νεαπόλει, ὡς συμπλήρωμα τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ σπαστήματος.

Ἐνῶ ὁ Φουσέ διεπραγματεύετο μετὰ τοῦ Κυρίου Μέττερνιχ περὶ τῆς ἀντι

Ο ΠΡΙΓΚΗΨ ΜΕΤΤΕΡΝΙΧ

κατὰ τὸν Γάλλον Καπιφούγκ.

Μετάφρασις Κ. Σ.

(Συνέχεια, ὄρα Φυλ. Δ')

Ἐν τῷ ἀγγλικῷ Κοινοβουλίῳ, ὁ λόρδος Κάστελρηγ ἀνέγνωσε μυστικὴν τὴν ἀλληλογραφίαν τοῦ Ναπολέοντος καὶ τοῦ Μουράτου, ἀνταλλαγεῖσαν ἐν ᾧ χρόνῳ οὗτος διεπραγματεύετο μετὰ τῶν Συμμάχων. Ἡ ἀλληλογραφία αὕτη ἤλεγχε πολιτικὴν διπρόσωπον. Ἀνησυχῶν περὶ τῶν ἀποφάσεων τῆς ἐν Βιέννῃ Συνόδου, ὁ Μουράτος ἔκαμε μεγάλας στρατιωτικὰς παρασκευὰς ἐκ συμφώνου μετὰ τὰς μυστικὰς ἐταιρίας καὶ τοὺς πατριώτας ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ σφετερισθῇ τὸ μέγα Ἰταλικὸν διάδημα· ὁ δὲ Κύριος Μέττερνιχ συνήθροισεν μέγαν ἀριθμὸν Αὐστριακῶν στρατευμάτων εἰς τὸ Λομβαρδο-βενετικὸν βασίλειον, ἀπεκδεχόμενων μετὰ τὰ ὄπλα ἀνὰ χεῖρας τὰ προπαρασκευαζόμενα συμβάντα, τὰ ὅποια ἐντὸς ὀλίγου ἐπραγματοποιήθησαν. Τότε ὁ Ναπολέων ἀπέβαινεν εἰς τὸν κόλπον Ζυὰν, ἀποπειρώμενος τοῦ ἠρωϊκοῦ αὐτοῦ τολμήματος τῶν ἑκατὸν ἡμερῶν. Τὰ πράγματα τοῦ Βιενναίου Συνεδρίου ἦσαν παράδοξως πως περιπελεγμένα καὶ ὁ Ναπολέων ἔκαμε τὴν δέουσαν ἐκτίμησιν τῆς πρὸς ἀλλήλους θέσεως τῶν δυνάμεων, δὲν ἐνόησεν ὅμως ὅτι ἢ ἐπὶ τῆς ἡπειρωτικῆς Εὐρώπης ἐμφάνισίς του ἔμελλε νὰ συνδέσῃ αὐτοὺς σύνδεσμον στενὸν καὶ τρομερόν. Τὸ ὄνομα τοῦ Βοναπάρτου ἐπροξένει τοσαύτην ἐκπλήξιν καὶ τρόμον εἰς τὰς ἀρχαίας Εὐρωπαϊκὰς δυναστείας, ὥστε συνησπίσθησαν κατεσπευσμένως ἵνα λάθωσιν ἀπὸ κοινοῦ τὰ ἀναγκαῖα μέτρα. Εἰς τὴν δραστηριότητά τοῦ Κυρίου Ταλλερὰν καὶ τοῦ πρίγκηπος Μέττερνιχ ὀφείλεται ἡ ἐπίσημος διακήρυξις τοῦ Βιενναίου συνεδρίου, ἣτις προέγραψε τὸν Βοναπάρτην ἀπὸ τὴν κατὰ τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ ἀναστάσαν Εὐρώπην. Τὸ ἐνθουσιῶδες τοῦ Ἀλεξάνδρου πνεῦμα ἠρέσκετο εἰς τὴν ἰδέαν χριστιανικῆς συμμαχίας καὶ Εὐρωπαϊκῆς σταυροφορίας, ὁ δὲ Κύριος Μέττερνιχ, πιστός εἰς τὴν πολιτικὴν τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀσπασθῆ ἀπὸ τῆς διαρρήξεως τοῦ

τικαταστάσεως τῆς Αὐτοκρατορίας διὰ τῆς ἀντιβασιλείας τῆς Μαρίας Λουίζης, καθὼς αὕτη εἶχεν ὀργανισθῆ κατὰ τὰς ἑκατὸν ἡμέρας, Γάλλοι πράκτορες ἀπέπειρώοντο ν' ἀρπάξωσι τὸ παιδίον ἐκεῖνο, τὸ χαιρετήσαν ἐν τῇ κοιτίδι αὐτοῦ διὰ τοῦ τίτλου τοῦ βασιλέως τῆς Ρώμης. Ἐγένοντο περὶ ταῦτα πάντα πολλά σκευωρία· ἀνεφάνη μάλιστα καὶ εἰς τῶν ἐπιτηδείων ἐκείνων μηχανορραφῶν, ἄνθρωπος καλῆς συμπεριφορᾶς, ὅστις ἔλαβε πολλὰ χρήματα καὶ ἐπεθύμει πρὸ πάντων ν' ἀναχωρήσῃ ἐκ Γαλλίας εἰς Βιέννην ἵνα εὕρῃ τὸν Πρίγκηπα Μέττερνιχ. Ὁ Ναπολέων εἶχεν ὑποσχεθῆ νὰ παρουσιάσῃ τὴν γυναῖκά του καὶ τὸν υἱὸν του εἰς τὸ πεδῖον τοῦ Μαῖου (Champ de Mai, εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ λαοῦ, ὡς ἤθελον εἶπῃ οἱ ἀρχαῖοι) ἡ ἀστυνομία τοῦ Κυρίου Μέττερνιχ ἐματαίωσε τὰ σχέδια τῶν Γάλλων πρακτόρων, καὶ μὲ τὴν χαρακτηρίζουσαν αὐτὸν ἀδρότητα, ὁ ὑπουργὸς μετήγαγε τὴν θυγατέρα τοῦ Αὐτοκράτορος του καὶ τὸν δοῦκα τοῦ Ρεχσάδ εἰς τὸ Ἀνάκτορον τοῦ Σενπρόν, φρουρουμένους ὑπὸ τῶν πιστοτέρων ὑπηρετῶν τοῦ Αὐστριακοῦ οἴκου· ὑπῆρξεν αὕτη μία τῶν δυσχερεστέρων περιστάσεων τοῦ βίου τοῦ Κ. Μέττερνιχ, ἀνδρὸς θηρεύοντος πρὸ πάντων τὴν εὐπρέπειαν, καθότι ἡ Μαρία Λουίζα, ἥτις δὲν εἶχεν ἔτι ψυχρανθῆ κατὰ τοῦ Ναπολέοντος, ἡ ὀλιγωρήσῃ περὶ τούτου, ἐνέκρινε τὸ περὶ ἀρπαγῆς σχέδιον, τὸ ὅποιον εἶχον κατὰ νοῦν θεράποντες τινες πιστοὶ μείναντες παρ' αὐτῆ, οἵτινες ὅμως διετάχθησαν ὅλοι ν' ἀναχωρήσουν τοῦ Σενπρόν.

Τὰ Αὐστριακὰ στρατεύματα προχώρησαν ἐξ Ἰταλίας πρὸς τὰς Ἄλπεις καὶ ἔλαβον μέρος εἰς τὴν θλιβεράν εἰσβολὴν κατὰ τὴν μεσημβρινὴν Γαλλίαν· μετέπειτα κατέλαβον τὴν Προβηγκίαν καὶ τὸ Λαγγεδόκον μέχρι τῆς Ἰθέρνης, ἔχοντες τοὺς προπόλους αὐτῶν εἰς τὸ Λουγδουνον καὶ εἰς τὴν Διζὼνα (Dijon). Τῆς ἐν Βιέννῃ Συνόδου διαλυθείσης μετὰ τὴν δευτέραν πτώσιν τοῦ Ναπολέοντος, ὁ Κύριος Μέττερνιχ ἦλθεν εἰς Παρίσιον ἵνα παρευρεθῆ εἰς τὰς διαπραγματεύσεις, αἵτινες ἐμελλον νὰ προηγηθῶσι τῆς συνθήκης τοῦ Νοεμβρίου 1815. Ἡ Πρωσία καὶ ἡ Ἀγγλία, νικηφόροι εἰς τὸ Βατερλώ, εἶδον τὴν ἐπιρροὴν τῶν αὐξομένην ἀναλόγως τοῦ θριάμβου των. Κατὰ τὰς ἐν Παρισίοις διαπραγματεύσεις, τὰ δύο ἀνακτοβούλια τοῦ Βερολίνου καὶ τῆς Βιέννης συνεφώνησαν ν' ἀντιπροσώπεύωσι τὰ Γερμανικὰ συμφέροντα, τὰ ὅποια λίαν ἀντέκειντο πρὸς τὰ τῆς Γαλλίας. Οἱ γιγαντιαῖοι ἀγῶνες τοὺς ὁποίους ἡ Εὐρώπη εἶχε κάμει κατὰ τοῦ Ναπολέοντος εἶχον παροξύνει μὲγάλως τοὺς Γερμανικοὺς λαούς. Οἱ παραρρήνιοι ἡγεμονίσκοι ἐζήτουν τὴν Ἐλσατίαν (Alsace) καὶ μέρος τῆς Λορραίνης· ἦτο προμερὰ ἡ γερμανικὴ ἀντίδρασις κατὰ τῆς Γαλλίας· τρομερὸς δὲ μεταξὺ τῶν δύο ἐθνικοτήτων ἀνταγωνισμὸς. Ἐν τούτοις ποῖον ἐσωτερικὸν καὶ ἐξωτερικὸν ὄργανισμὸν ἐμελλον νὰ καθιερώσωσι ἵνα οὕτω παγιώσωσι γενικὸν τι σύνταγμα ἐν Γερμανίᾳ; Πῶς ν' ἀπο-

δώσωσιν εἰς τὸν Αὐτοκράτορα Φραγκίσκον τὸν Β' τὴν γερμανικὴν ἐπιρροήν, τὴν ὅποιαν ὁ Ναπολέων τῷ εἶχεν ἀφαιρέσει; Ἡ Γερμανία εἶχεν ἐγερθῆ, ἐκπέμποσα τὴν διπλὴν ταύτην κραυγὴν: Ἐνότης καὶ ἐλευθερία! Τὴν ἐνόητα πῶς νὰ θεμελιώσωσι, ἐνῶ ὑπῆρχον τόσοι οἱ κυριάρχαι, μὴδὲν κοινὸν ἔχοντες ὡς πρὸς τὰς δυνάμεις ἢ πρὸς ἀλλήλους καὶ οἵτινες διετήρουν ἀκόμη τὸ φρουδαλικὸν σύστημα ἐν τῷ μέσω τῆς πεπολιτισμένης Εὐρώπης; Ἡ δ' ἐλευθερία ἦτο λέξις ἀβίστος· πῶς νὰ ἐφαρμοσθῆ ἐπὶ πολιτευμάτων οὕτω πρὸς ἄλληλα διαφερόντων, εἰς τόπους ἔχοντας οὕτω διακεκριμένα ἀπ' ἀλλήλων συμφέροντα; Τὸ σύστημα τῆς Γερμανικῆς ὁμοσπονδίας εἶχεν ἰδρυθῆ παρὰ τοῦ Ναπολέοντος ἐπὶ μόνῳ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ μεγαλύνῃ ὅλα τὰ μικρὰ γερμανικὰ κράτη καὶ νὰ τὰ εἰσαγάγῃ εἰς σύστημα ἐχθρικὸν πρὸς τὴν Αὐστρίαν καὶ τὴν Πρωσίαν.

Τότε δ' ἐξ ἐναντίας, ἡ Αὐστρία καὶ ἡ Πρωσία, μεγάλαι δυνάμεις καὶ ἐν ὑπεροχῇ, εὐρίσκοντο εἰς θέσιν νὰ περιποιηθῶσιν ἑαυταῖς ἐπιρροήν καὶ νὰ δεσπόζωσι, διὰ προστασίας καθαρᾶς ἢ ὑποκλινθουμένης, ἐπὶ τοῦ συνόλου τῆς Ὁμοσπονδίας, κατὰ μὲν τὴν Ἄρκτον ἡ Πρωσία, ἡ δ' Αὐστρία κατὰ τὴν μεσημβρίαν. Ἦτον ἐπ' ἀναγκᾶς ὥστε, ἂν τυχὸν ἐκινδύνειεν ἡ γερμανικὴ πατρίς, ὅλοι οἱ λαοὶ νὰ δύνανται νὰ προσκληθῶσιν εἰς τὰ ὄπλα καὶ νὰ δράμωσιν ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῆς Πρωσίας καὶ Αὐστρίας. Ἡ Γερμανικὴ λοιπὸν ἐνότης ἠγέρετο ἐνταῦθα ὡς φραγμὸς κατὰ τῆς Ρωσίας καὶ τῆς Γαλλίας καὶ ἀντετάσσετο ἐπίσης κατὰ τῶν εἰσβολῶν τῶν δύο τούτων ἐθνῶν.

Ὁ Κύριος Μέττερνιχ, παραιτούμενος τῆς γηραιᾶς Γερμανικῆς πορφύρας διὰ τὸν Αὐτοκράτορά του, κατάρθρωσε νὰ δοθῆ αὐτῷ πράγματι ἡ ἐξουσία τῆς προεδρείας τῆς Διαιτήσεως ἐδόθη εἰς τὴν Αὐστρίαν καὶ τὴν Πρωσίαν ἀριθμὸς ψήφων ἀνάλογος πρὸς τὴν σημαντικότητά αὐτῶν· εἴτε διὰ τῆς ἀρχιηγίας τοῦ Ὁμοσπονδικοῦ στρατοῦ, εἴτε διὰ τῆς ἐπιρροῆς τῆς Διαιτήσεως, ἡ Αὐστρία καὶ ἡ Πρωσία κατέστησαν κύριοι τῶν διασκέψεων ὡς καὶ τῶν στρατιωτικῶν κινήσεων. Ἀναμφιβόλως μικρὰ τινα ἀδικήματα διεπράχθησαν, καθὼς καὶ ἀνακολουθίαι τινες κατὰ τὴν διανομὴν τῶν ἐπικρατειῶν καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν συνεισφερομένων στρατευμάτων, ἐπικρατειῶν τινῶν ἐπεξετάθησαν τὰ ὅρια, καθότι ἐπροστατεύοντο ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου καὶ ἐνίοτε μάλιστα ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Κυρίου Μέττερνιχ· ἀλλ' εἰς ποῖον ἀνθρώπινον ἔργον ἐπικρατεῖ πλήρης ἰσότης; Ἄρῃ ἐπεζητεῖτο ἡ Γερμανικὴ ἐνότης, ἀναγκασίως ἐπρεπε νὰ θυσιασθῶσι τινες ὑπὲρ τοῦ γενικοῦ συμφέροντος.

Ἡ Γερμανία εἶχεν ἐγερθῆ κατὰ τοῦ Ναπολέοντος ἐν ὀνόματι τῆς ἐλευθερίας, αἱ μυστικαὶ ἐταιρίαι τοῦ Σπείν καὶ τοῦ Σχίλλ εἶχον ἀκόμη ὡς ἀντιπροσώπους τὸν γέροντα Βλύχερ καὶ τὸν στρατηγὸν Γναίσεναου· τί ἐμελλον λοιπὸν νὰ πράξωσιν αἱ κυβερνήσεις ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας;

Κατὰ τὸ 1813, ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ τῶν μαχῶν καὶ ἐπαναστάσεων, εἶχον ὑποσχεθῆ μεγάλα πράγματα εἰς τὴν Γερμανίαν· ἀλλ' ἐδύναντο νὰ ἐκτελέσωσι τὰς ὑποσχέσεις ταύτας τῷ 1815 καὶ 1816; ἃς ὑποθέσωμεν ὅτι ἐν Γερμανίᾳ, εἰς τὸν ἐξημήμενον καὶ πλήρη μυστηριασμοῦ ἐκείνον πόπον, ἐπραγματοποιούοντο αἱ οὐτοπίαί τῶν μυστικῶν ἐταιριῶν, ἐδίδοτο εἰς τὰ πανεπιστήμια πολιτικὴ ὑπαρξίς, ἀντιπροσωπικὸν σύστημα εἰς ὅλα τὰ κράτη ταῦτα, παρεχωρεῖτο ἐλευθερία τύπου, δημοκρατία ὀργανισμένη· ἡ Γερμανία ἤθελε φθάσῃ τὸν ὑψηλὸν βαθμὸν τῆς εὐτυχίας καὶ δημοσίας ἡσυχίας εἰς τὸν ὅποιον ἤδη εὐρίσκειται; Τὰ ἤθη πρέπει νὰ ἐξετάζωνται ὡς ἔχουσι καὶ τὰ πνεύματα μὲ τὰ ἔθιμά των, νὰ μὴ δίδωμεν δὲ οὐδέποτε εἰς τοὺς λαοὺς νόμους τοιούτους ὅποιοι ἤθελον ἐνοχλῆ τὴν ὑπαρξίν των, χωρὶς ν' αὐξάνωσι τὸ εὖ ζῆν των. Δὲν λέγω ὅτι αἱ κυβερνήσεις τῆς Πρωσσίας καὶ Αὐστρίας καλῶς ἔπραξαν, μὴ ἐκτελέσασαι τὰς ὑποσχέσεις των, λέγω μόνον ὅτι ὁ χρόνος θέλει ἀποφασίσῃ ἂν τοῦτο προέκυψεν ἐκ φρονήσεως ἢ ἐξ ἐγωϊστικοῦ τινος λόγου.

Τὰ συμβάντα τοῦ 1814 καὶ 1815 εἶχον μεγάλως ἐπεκτείνει τὰς ἐν Ἰταλίᾳ Αὐστριακάς κτήσεις. Ἐπειδὴ ὅμως τὴν Ἰταλίαν ἡ Αὐστρία ἐθεώρει καὶ ἀληθῶς ἦτο χώρα δορυλάωτος, ἐξ ἀνάγκης ἔπρεπε νὰ ὀργανίσῃ ἐν τῷ Λομβαρδοβενετικῷ βασιλείῳ ἔνοπλον ἐπαγρύπνησιν καὶ ἀστυνομίαν ἀρκούντως ἰσχυράν, ὥστε νὰ συνέχη τὰς μετὰ τοῦ Αὐστριακοῦ Κράτους συνενωθείσας ἐπαρχίας.

Ἐδῶ ἀρχεται τὸ μελόδραμα ἐκείνο τὸ ὅποιον ἐπλεξάν περὶ τοῦ Κ. Μέττερνιχ, ἡ εἰκὼν τῶν ἀμειλίχων καὶ μολυβδίνων εἰρηκτῶν τῆς Βενετίας· κάμνω ἔφεςιν εἰς τὴν χριστιανικὴν εἰλικρίνειαν τοῦ Κ. Σιλουίου Πελλίκου περὶ τοῦ ἂν ἐν τῷ συγγράμματί του *Αἱ φυλακαὶ μου* ὑπάρχῃ μία καὶ μόνη ἀλήθεια· ἐνθυμεῖτε τὰς φοικτάς ἐκεῖνας φυλακάς τῆς Βενετίας, αἵτινες συνίσταντο δι' αὐτὸν εἰς ἓν δωμάτιον, εἰς τὴν τετάρτην ὄροφὴν τοῦ *δογικοῦ παλατίου* (*palazzo ducale*), ἐξ οὗ ἔχαιρε τὴν λαμπροτέραν θέαν ἐπὶ τῆς μεγάλης διώρυγος (*canale grande*) καὶ ἀντὶ τοῦ ὁποίου ὁ λόρδος Βύρων ἤθελε πληρώσῃ ἑκατοστύας φλωρίων; Δὲν εἶχε τὴν ἐλευθερίαν του, τοῦτο εἶν' ἀλήθες, καὶ ἡ στέρησις αὐτῆ εἶναι ἄντως ἀξιοδάκρυτος· ἀλλ' αὐτὸς μὴ δὲν εἶχε συνομώσῃ, μὴ δὲν ἀπεπειράθη ν' ἀνατρέψῃ τὰ καθεστῶτα; αὐτὸς οὗτος ὁμολογεῖ ταῦτα καὶ ἕκαστος γνωρίζει ὅτι εἰς τοιούτου εἶδους παίγνια διακινδυνεύομεν καὶ ζῶην καὶ ἐλευθερίαν. Τὸ αὐστριακὸν μυστικοσυμβούλιον εἶναι προνοητικόν, οὐδεὶς ἀρνεῖται, ὅχι ὅμως καὶ σκληρὸν καὶ καταθλιπτικόν, καὶ ὅστις τυχὸν συναναστράφῃ τὸν Κ. Μέττερνιχ ἐρωτᾷ βεβαίως πῶς ἄρα εἶναι δυνατὸν ψυχῇ τῶσφ ἀτάραχος καὶ ἐχέφρων νὰ πράξῃ ἀλόγως πράξιν βαρβαρικὴν.

Ἡ διπλῆ καταπίεσις, βᾶσις τοῦ συστήματος τοῦ Κυρίου Μέττερνιχ ἐν

Γερμανίᾳ καὶ ἐν Ἰταλίᾳ, ἐπέφερεν ἰσχυρὰν ἀντίδρασιν, καθότι ἡ ἐλευθερία, ἡ μεγάλη αὐτῆ τῆς ψυχῆς δύναμις, δὲν ἀνέχεται εὐκόλως τὸ καταπίεζεσθαι χωρὶς νὰ κάμνη ἐκ διαλειμμάτων ἀπληπισμένους τινὰς ἀποπειράς. Αἱ μυστικαὶ ἐταιρίαι, ἀντὶ νὰ διαλυθῶσιν ἐν Γερμανίᾳ, ὀργανίζοντο εἰς τὰ Πανεπιστήμια μεταξὺ τῶν φοιτητῶν ἢ ἐπιβρόθ' τῆς ποιήσεως καὶ τῶν πολιτικῶν συγγραμμάτων ὑπεβοήθει τὴν κίνησιν ἐκείνην τῶν πνευμάτων, ἧτις ἐκάλει πρὸς βοήθειαν τῆς Γερμανικῆς ἐνότητος τὸν πατριωτισμὸν καὶ τὸ θάρρος παντὸς ὅστις εἶχεν ὑψηλόφρονα καρδίαν. Ἡ Γερμανικὴ ἐκείνη ἐνότης, τὴν ὁποίαν τόσον ἐνθουσιωδῶς ἐχαιρέτισεν ἡ νέα γενεά, δὲν ἦτο κατ' ἀλήθειαν εἰμὴ εἶδος τι ὁμοσπονδικῆς δημοκρατίας εἰς τὴν ὁποίαν ὅλα τὰ Κράτη, ἐλεύθερα αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ, ἤθελον συμπερικληθῆ, ἐξασκούντα τὴν ἀρετὴν καὶ ἐπιδιδόντα τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Αἱ γῆραιαί τῆς Γερμανίας μοναρχίαι εὐρέθησαν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ περιστείλωσι τὰς ἐταιρίας ταύτας, αἵτινες διεδήλωσαν τὴν ἐνέργειάν των διὰ τῆς δολοφονίας τοῦ Κοτσεβού. Ὁ Κύριος Μέττερνιχ εἶχε διατρέξῃ πρὸ μικροῦ τὴν Ἰταλίαν, ὅτε αἱ σχολαὶ ἐνεφανίσθησαν εἰς τὴν πολιτικὴν σκηνὴν διὰ τοῦ αἰματηροῦ ἐκείνου κακουργήματος. Ποικιλοτρόπως τιμηθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἡγεμόνος του, ἔφερε καὶ τὸν τίτλον τοῦ Πρίγκηπος, πλούσιαι προκοδοτήσεις εἶχον τριπλασιάσει τὴν περιουσίαν του, παράσημα δὲ ὅλων σχεδὸν τῶν Εὐρωπαϊκῶν ταγμάτων ἔλαμπον ἐπὶ τοῦ στήθους του. Ὁ ἀναβρασμὸς τῆς Γερμανίας δὲν διέφυγε τὴν ὀξυδέρκειαν τοῦ πολιτικοῦ τούτου ἀνδρός, καὶ αὐτὸς μόνος προσέλαβε τὴν Σύνοδον τοῦ Καρλσβάδ, ὅπου ἐλήφθησαν μέτρα προφυλακτικὰ ἢ βίαια κατὰ τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν σχολῶν ἐν Γερμανίᾳ· ἡ διοίκησις τῶν Πανεπιστημίων, ἡ περιστολὴ τοῦ τύπου, ἡ πολιτικὴ ἀστυνομία, δὲν παρεμελήθη τίποτε, δι' ἀρκούσης τῆς κανονικῆς ἐκείνης μάχης τῶν Κυβερνήσεων· κατὰ τῆς ἐπαναστάσεως, ἧτις ἀνέφλεγε τὰς ἐξημήμενας κεφαλὰς.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς συγκροτήσεως τοῦ ἐν Καρλσβάδ Συνεδρίου, ὁ ἐπαναστατικὸς προσηλυτισμὸς ἠπέλιψε τὰ στέμματα διὰ κοινωνικῆς ἐπαναστάσεως. Κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο (1820) εἰς τὴν μεσημβρινὴν Εὐρώπην ἡ Ἰσπανία ἐπανεστῆ καὶ ἀνεκήρυξε κυβέρνησιν μᾶλλον φιλελευθέραν καὶ αὐτῆς τῆς Ἀγγλικῆς, ἐν δὲ τῇ Νεαπολεὶ καὶ διὰ μαγικῆς σχεδὸν ἀντηγήσεως τὸ σύνταγμα ἀνεκήρύχθη ἐπίσης· ἐκ τῆς Νεαπόλεως ἡ κραυγὴ τῆς ἐλευθερίας ἠκούσθη εἰς τὸ Πεδεμόντιον, καὶ ὁ βασιλεὺς κατεκρημνίσθη ἐκ τοῦ θρόνου του· ἐν Παρισίοις ἐγένοντο στάσεις τόσον τρομεραὶ ὥστε ἡ Κυβέρνησις ἐκινδύνευε καθ' ἐκάστην νὰ μεταβληθῇ. Τὸ ἔτος 1820 ἐφαίνετο, οὕτως εἶπειν, ἡ πρώτη ἐκδοσις τοῦ μεγίστου ἐκείνου συμβάντος τοῦ Ἰουλίου, ἐκραγέντος δέκα ἔτη μετ' ἑπειτα μεθ' ὅλου τοῦ ἐπαναστατικοῦ θορύβου.

Ἡ Αὐστρία ἠπειλεῖτο ἰδίως ἐκ τῶν ἐπαναστάσεων τούτων· ἡ Νεάπολις καὶ

τὸ Πεδεμόντιον συνώρουν μὲ τὰς ἐν Ἰταλίᾳ Αὐστριακὰς κτήσεις. Οἱ μὲν λαοὶ ἕκακμον πρῶτοι ἐνδείξεις τινὰς, ἔπειτα δὲ ἐξηγήθησαν οἱ βασιλεῖς. Ἐγένοντο συνέδρια ἐν Τροππῶ καὶ ἐν Λαύβαχ, ὃ δὲ Κ. Μέττερνιχ ἀδιστακτικῶς προεκάλεσε μέτρα κατασταλτικὰ κατὰ τοῦ ἐπαναστατικοῦ πνεύματος ἐν τῷ αὐτῷ πεποιθήσει, ὥστε ἀντέστη εἰς πᾶσαν ἀναβολὴν δὲν ἐζήτησεν εἰμὴ τὴν ἠθικὴν ὑποστήριξιν τῆς Πρωσίας καὶ τῆς Ῥωσίας, διακηρύττων ἀδιστακτικῶς ὅτι στρατὸς Αὐστριακὸς ἠτοιμάζετο νὰ βαδίσῃ κατὰ τῆς Ἰταλίας ἵνα καταλάβῃ τὴν Νεάπολιν καὶ τὸ Πεδεμόντιον. Ὁ Αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος, περὸ βουλομένου ἐκ τῶν μυστικῶν ἐταιριῶν καὶ τῶν Εὐρωπαϊκῶν συνωμοσιῶν, ὑπεστήριξε τὸν Κύριον Μέττερνιχ, ἀντέστη δὲ μόνον ὡς πρὸς τὸ Πεδεμόντιον καὶ τοῦτο κατὰ συνέπειαν τῶν ἀξιοπρεπῶν παρατηρήσεων Λουδοβίκου τοῦ ΙΗ' καὶ τῶν ὑπομνημάτων τοῦ Κυρίου Ῥισελιῶ καὶ τοῦ Κυρίου Πασσιέ. Τὸ ἐπαναστατικὸν πνεῦμα ἐνεφανίζετο εἰς τὰς ὁδοὺς τῶν Παρισίων κατὰ τὸ 1820, καὶ ἡ Παλιόρθωσις διεκήρυττε πρὸς τὸν Κ. Μέττερνιχ « ὅτι ἂν οἱ Αὐστριακοὶ στρατοὶ εἰσῆρχοντο εἰς τὸ Πεδεμόντιον, ἡ κατοχὴ ἤθελεν ἦσθαι ὀλιγοχρόνιος, ἐπειδὴ ἡ Γαλλία δὲν ἤθελεν ἀνεχθῆ τούτους Αὐστριακοὺς ἐπὶ τῶν Ἄλπεων. »

Εἰς τὴν πάλιν ταύτην, κατὰ τὴν ἀρχαίαν ἔκφρασιν τοῦ Κυρίου Βινιῶν, τὰ ἀνακτοβούλια κατέβαλον τοὺς λαοὺς. Ἡ Νεάπολις κατεκτήθη εὐκόλως, καὶ τὸ Πεδεμόντιον κατελήθη ὑπὸ Αὐστριακοῦ στρατοῦ. Τοῦ συνθήματος τῆς καταπίεσεως ἀπαξ δοθέντος, πανταχοῦ διεδηλώθη σύστημα τείνων εἰς τὴν ἀναστολὴν τῆς πολιτικῆς ἐλευθερίας. Ὁ πόλεμος ἐκηρύχθη φανερά ὑπὸ τῶν Ἀνακτοβουλιῶν πρὸς τὰς κυβερνήσεις τὰς γεννηθείσας ἐκ τοῦ στρατιωτικοῦ ἐνθουσιασμοῦ ἢ τῆς καθαρῶς ἐπαναστατικῆς ιδέας. Ὁ Κ. Μέττερνιχ παρευρέθη εἰς τὴν σύνοδον τῆς Βερόνης, ἣτις φαίνεται ἡ ἐσχάτη ἔκφρασις τῆς Εὐρωπαϊκῆς θελήσεως κατὰ τοῦ ἐπαναστατικοῦ πνεύματος. Ἡ Γαλλία ἐπεφορτίσθη νὰ καταστείλῃ τὴν Ἰσπανικὴν ἐπανάστασιν, ὡς ὁ Κ. Μέττερνιχ ὑπῆρξεν ὁ ἔνοπλος ἐκτελεστής τῶν θελήσεων τῆς συμμάχιας κατὰ τῆς Νεάπολεως καὶ τοῦ Πεδεμοντίου. Ἐνταῦθα τὰ ἀνακτοβούλια ἐπέτυχον πάλιν, καὶ ἡ ἐπανάστασις, ὑλικῶς καταπιεγείσα, δὲν ἔμεινε πλέον εἰμὴ ἐν τῇ ἀταξίᾳ τῶν ἰδεῶν.

Ὅλαι αἱ πράξεις, ὅλαι αἱ προκηρύξεις ὅσαι ἐγένοντο μετὰ τὴν συγκρότησιν συνεδρίου τινος οἰουδήποτε, ἦσαν ἰδιαζόντως ἔργον τοῦ Κ. Μέττερνιχ. Ὁ τῆς Αὐστρίας Ἀρχιγραμματεὺς ἔχει ἔξοχον εὐκολίαν περὶ τὴν ἔκφρασιν, καθαρὰν φιλοκαλίαν, τρόπον ἀξιοπρεπῆ τοῦ ἐκφράζειν τὴν ἰδέαν του καὶ εἰς αὐτὰ τὰ διπλωματικὰ ὑπομνήματα, ὅπου ἡ ἔννοια κρύπτεται σχεδὸν πάντοτε ὑπὸ τεχνικῶν καὶ τρόπον τινα ὑλικῶν φράσεων. Εἰς αὐτὸν χρωστέεται ἡ ὑψηλὴ ἐκείνη ἰδέα τοῦ ἔκκαλεῖν τὰ πάθη τῶν συγχρόνων εἰς τὸ μέλλον καὶ εἰς τὴν

δικαιοσύνην τῶν μεταγενεστέρων. Ὁ Κ. Μέττερνιχ ἐπάγεται πολὺ ὑπὸ τῆς ἀνάγκης τοῦ νὰ ἐξηγῇ τὰς ιδέας του καὶ ὑπὸ τῆς ἐφέσεως τοῦ νὰ στολιζῇ καὶ τὰ μικρότερα ἔγγραφα τοῦ γραφείου του μὲ ὅλως φιλολογικὴν κομψότητα· εἶναι δραστηριώτατος περὶ τὴν ἐργασίαν του, γράφει τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν μὲ ἀκριβείαν καὶ ἐπιτηδεύειν μεγίστην· ἀναγινώσκει ἀκριβῶς τὰς ἐφημερίδας καὶ αὐτὰς τὰς ὑποφυλλίδας, διὰ τοῦτο, ὅταν, κατὰ τὸ 1825, ἐδέησε νὰ μεταβῇ εἰς Παρισίους χάριν τῆς δεινῶς πασχούσης συζύγου του, ὁ κόσμος ἐξεπλάγη εὐρῶν ἐν αὐτῷ ἐντελεστάτας καὶ ἀξιολόγους φιλολογικὰς γνώσεις. Ὁ Κ. Μέττερνιχ ἐγνώριζεν ὅλους τοὺς καλοὺς συγγραφεῖς τῆς Γαλλίας καὶ ἔκρινε τοὺς συγχρόνους μὲ ἀξιοσημείωτον ὀξύνοιαν. Δὲν ἐδύναντο νὰ ἐννοήσωσι πῶς ὁ πολιτικὸς ἀνὴρ, ὁ διανύσας τὰς ἡμέρας αὐτοῦ εἰς ἔργα σοβαρώτατα, εἶχε τὸν καιρὸν τοῦ νὰ μελετᾷ καὶ τὰ οὐτιδανώτερα τῆς φιλολογίας προϊόντα.

Τὰ πράγματα ἐστερεοῦντο ἐν Εὐρώπῃ. Αἱ Κυβερνήσεις εἶχον ἐξέλθει πῶς τῆς ἀορίστου ἐκείνης πολιτικῆς, τῆς κηρυχθείσης διὰ τῆς συνθήκης τῆς ἱερᾶς συμμάχιας. Ἀπὸ τοῦ 1827 ὁ Κύριος Μέττερνιχ εἶχεν ἀρχίσει ν' ἀνησυχῇ διὰ τὰ κινήματα τῆς Ῥωσίας, ὡς πρὸς τὴν Ὀθωμανικὴν Πύλην, τὰ ὅποια ἐθεώρει ὡς ἕνα τῶν μεγαλύτερων κινδύνων τῆς Αὐστριακῆς ἐπιβρόχης. Ἐὰν τὰ σχέδια τῶν Ῥώσων ἐπραγματοποιούντο, τὸ Βιενναῖον ἀνακτοβούλιον ἀπέβαλλε τὴν ἐπὶ τῆς Ὀθωμανικῆς Πύλης ἐπιβρόχην του, ἣτις ἦτο ἐπίσης σχεδὸν ἀρχαία ὅσον ἡ τῆς Γαλλίας. Κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ὁ Κ. Μέττερνιχ ἐπροσπάθησε νὰ ἐξιχνιάσῃ τὰς διαθέσεις τοῦ Γαλλικοῦ ὑπουργείου, ἀλλὰ μόλις ἤκουσθη ὁ ἀνθρώπος, καθότι ὀριστικώταται διαπραγματεύσεις εἶχον ἤδη ἀρχίσει μετὰ τῶν ἀνακτοβουλιῶν Ῥωσίας, Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας περὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ζητήματος, δέον δ' ἐνταῦθα νὰ ἐξηγήσωμεν τοὺς λόγους διὰ τοὺς ὁποίους ὁ Κύριος Μέττερνιχ ἀπεποιήθη νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὰς συμβάσεις, ἐξ ὧν προῦκυσεν ἡ συνθήκη τοῦ Ἰουλίου τοῦ 1827.

[ἔπεται τὸ τέλος.]

ΠΟΙΗΣΙΣ.

Τὸ ἐξῆς ποίημα ἀνήκει εἰς τὴν δημοτικὴν τῆς Ἑλλάδος Μούσαν, τὴν ἀνεκαθεν ἀρουμένην ἐκ τῶν ἀνωτέρων τῆς Κασταλίας ναμάτων καὶ δρέπουσαν τὴν ἀρίστην τοῦ Παρνασσοῦ δάφνην ἔστι δὲ τῆς ἐπταννησιακῆς Σχολῆς, ἥτις πάντοτε διακρίνεται διὰ τὸ ἰδιόρρυθμον τοῦ λόγου, τὸ εἰκονικὸν τῆς ἐκφράσεως καὶ τὸ εὐγενὲς καὶ πρωτότυπον τῶν ἰδεῶν ἃν τι δύναται ὁπωσοῦν νὰ ἐλαττώσῃ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ, ἔστιν ὅτι ἐνιαχοῦ, δυστυχῶς, ἀνακαλεῖ εἰς μνήμην **le Roi des Aulnes**, ποίημα τοῦ Γερμανοῦ **Goethe**, μεταφρασθὲν εἰς ἀπάσας σχεδὸν πᾶς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας.

ΤΟ ΠΑΙΔΑΚΙ ΚΑΙ Ο ΧΑΡΟΣ.

Παιδάκι ὀλόχαρο,
Ἄνθος Μάου,
Σὺ τὴν ὄχθην κάθεται
Τοῦ ποταμοῦ.
Δουλοῦδι κόκκινον
Μέσα πετάει,
Γέρνει ἔς τὰ κύματα
Καὶ τὸ τηράει.
Τηράει καὶ ἀστράφτουνε
Μέσ' τὰ νερά
Τὰ μυρισμένα του
Χρυσὰ μαλλιὰ.
Φεύγουν τὰ κύματα
Φεγγοβολῶντας,
Τ' ἄνθη παράμερα
Ἀπαραιτώντας.

ΠΑΙΔ.— « Ποτάμι ἀχάριστο,
Ἐχεις ὄχθηαίς
Ὅλο λουλούδια
Κι ὄλο μυρτιάς,

» Καὶ σὺ τὸ κῦμά σου
Ρίχνεις ἀκόμα,
Ποτάμι ἀχάριστο,
Σὲ ξένο γῶμα;
» Ἐγὼ ἔς τῆς μάνας μου
Τὴν ἀγκαλιὰ
Κλεισμένο στέκομαι
Ὅλο χαρὰ. »
Καὶ τὸ λουλούδι,
Ποῦγε ἀπαργίασθ
Τὸ κῦμ' ἀντίπερα,
Κινάει νὰ πιάσθ,
Ὅταν αἰφνῆδια,
Ἀπ' τὰ νερά
Γέροντας κάτασπρος
Βγαίνει μὲ μιά.
Τ' ἄσπρα του γένεια
Τ' ἄθωο τηράζει,
Ἄλλὰ τὸ βλέμμα του
Τ' ἀνατριχιάζει.

ΧΑΡ.— Αὐτοῦ τί κάθεις,
 Παιδί μικρό;
ΠΑΙΔ.— Θ' ἄρτη ἢ μανοῦλά μου,
 Τὴν καρτεροῦ.
ΧΑΡ.— Ἐλα, παιδάκι μου,
 'Σ τὴν ἀγκαλιὰ μου,
 Γιὰ σὲ ἀπαραίτησα
 Τὴν κατοικιὰ μου.
ΠΑΙΔ.— Ὅγρὰ νὰ τὰ βουχά σου
 Καὶ τὸ κορμί,
 Μέσ' τὴν ἀγκάλῃ σου
 Εἶν' κρούο πολὺ.
ΧΑΡ.— Ὅσα λουλούδια
 Καὶ ἄνθους μοῦ δώσης
 Στρώνω ἔς τὸν κόρφο μου
 Νὰ μὴν κρυσώσης.
 Παιδί, τὰ μάτια μου,
 'Ὡσάν ἐσὲ,
 Δὲν εἶδαν ἄγγελο
 'Σ τὴν γῆν ποτέ.
 Ἐλα, ἔς τὸν τόπον μου
 Νὰ ὕρῃς στολίδια,
 Τραγοῦδια ἀνήκουστα,
 Λογιῶν παιγνίδια.
ΠΑΙΔ.— Θὰ ῥθῃ ζητώντάς με,
 Κ' ἂν δὲ μ' εὕρῃ,
 Πολ' ἢ μανοῦλά μου
 Θὰ πικραθῇ.
ΧΑΡ.— Γνωρίζ' ἢ μάνα σου
 Τὸ πάτημά μου,
 Σ' εὕρισκαι γρήγωρα
 Σ' τὴν ἀγκαλιὰ μου.
 Σ' ἐσὲ θὰ ν' ἔρχεται
 Παντοτεινά,
 Τὴν αἰγὴ χάραμα,
 Τὸ βράδυ ἀργά.
ΠΑΙΔ.— Γιὰ τὰ Χριστόγεννα,
 Γι' αὔριο μοῦ κάνει

Ὀλάσπρο φόρεμα,
Μ' ἄνθους στεφάνι.
ΧΑΡ.— Παιδί μου ὀλόλαμπρα
 Σὲ ντύει μ' αὐτὰ,
 Σὲ πάει σάν ἄγγελο
 Σ' τὴν ἐκκλησιά.
ΠΑΙΔ.— Γέρο ἢ μανοῦλα μου
 Μοῦ τραγουδάει,
 Μέσα ἔς τὸν κόρφο της
 Μ' ἀποκοιμάει.
ΧΑΡ.— Καὶ μέσ' τὸν κόρφο μου
 Θὰ κοιμηθῆς,
 Χωρὶς ὄνειράτα
 Ποτὲ νὰ ἰδῆς.
ΠΑΙΔ.— Τὴν νύχτα ἢ μάνα μου,
 Ὅταν ξυπνίση,
 Γιὰ μὲ, ζητώντάς με,
 Θὰ λαχταρίση.
ΧΑΡ.— Μέσ' τὴν ἀτάραχη
 Κ' ἔρμη νυχτιά,
 Σὲ βάνω, νήπιό μου,
 Γλυκὰ, γλυκὰ,
 Μέσ' τὴν ὀλάνοικτη
 Τὴν ἀγκαλιὰ της,
 Γιὰ νὰ σὲ χαίρεται
 Στὰ ὄνειράτά της.
ΠΑΙΔ.— Τ' ἄνθος, ποῦ πότιζα
 Κάθε αὐγινήν,
 Ἀπαραιτώντάς το
 Θὰ μαραθῇ.
ΧΑΡ.— Λουλούδια γῆρω σου
 Μύρια θ' ἀνθίζουν,
 Νύχτα τ' ἀστέρα
 Σοῦ τὰ ποτιζουν.
ΠΑΙΔ.— Χλωμ' εἶν' ἢ ὄψις σου,
 Τὸ βλέμμ' ἀργό—
 Γέρο, σὲ σκιάζομαι
 'Ποῦ σὲ θεωρῶ.

ΧΑΡ.— Ἐσύ 'ς τὸν κόρφο μου
Χύνεις λαμπράδα,
Ποῦ σβύει τῆς ὄψις μου.
Τὴν μαύρη ἀχνάδα.

ΠΑΙΔ.— Ἀκούω τῆς μάνας μου
Τὴν στεναξιά.

ΧΑΡ.— Εἶν' ἀεροφύσημα
Μέσ' τὰ κλαδιά.

ΠΑΙΔ.— Τί κρυφὰ κλαῦματα
Τ' ἀέρι φέρνει;

ΧΑΡ.— Τὸ κῦμα βόγκωντας
Τὸ βράχο δέρνει.

ΠΑΙΔ.— Ἰπνος μ' ἐπλάκωσε . . .
Μάνα ἔλα δὴ
Μάνα 'ς τὸν κόρφο σου,
Νὰ κοιμηθῶ.

ΧΑΡ.— Γιὰ δὲ ἀνθόπλεκτο
Στὸ πλάϊ σου στρώμα,

Καὶ μασχαλίθινα
Βγάινει τὸ χῶμα.

Παιδί μου, πλάγιασε
Καὶ τὸ φιλή

'Σ τὸ δίν' ἡ μάνα σου,
Δὲ σ' τὸ κρατεῖ.

Ὅταν ὀλόμαυρη
Ἡ κύχτα γαίνεται,

'Σ τὸ χῶμα γέροντας
Ὁ ἀνθὸς μαυρίζεται.

ΠΑΙΔ.— Ἡ ὀστερὴ σβύνεται
Ἀχτίνα Ἡλίου ! . .

Ἀστράφτου χρώματα
Μύρια παντοῦ . . !

ΧΑΡ.— Φλόγα ἐτοιμόσθεστη
Φεγγοβολάει—

ΠΑΙΔ.— Πουλᾶκι ὀλόχρυσο
Ἀεροπετάει.

Γλυκοφιλήματα
Γύρου ἴγροικῶ . . .

Ἰπνος μ' ἐπλάκωσε . . .
ΧΑΡ.— Δὲν εἶναι πλειό.

ΧΟΡΟΣ (ὕψηλά.)

» Ἀπ' τὸ φῶς τ' ἀπλαστο

Βγαίνει τὸ φῶς—

Γεννιέται σήμερα

Κι' ἄλλος πιστός. »

ΜΙΑ ΦΩΝΗ.

« Ἄγγελοι, πάψετε

Τὸ θεῖο τραγοῦδι.

Ἦρτε 'ς τῶ ἀγκάλαις Σας .

Κ' ἄλλο ἀγγελουδί. »

Ἡ μάνα ἡ ἄχαρη

Φθάνει μὲ βιά,

Καὶ τὸ παιδάκι τῆς

Ἀναζητᾷ.

Ὅταν κρῖνο βλέπει το

'Σ τὴν ἀνθη γερμένο . .

Τὸ φιλεῖ τρέμωντας

Ἀποθαμμένο.

ΤΟΛΛΑ

ΙΤΑΛΙΚΟΝ ΔΙΗΓΗΜΑ

ὑπὸ τοῦ Γάλλου Ἐδμόνδου Ἀβούτ.

Μετάφρασις Κ. Σ.

(Συνέχεια, ὄρα Φυλ. Δ')

— Εἶναι πολὺν ὑπερήφανος, ἐπρόσθεσεν ἡ κόμισσα.
— Ἀναντιρρήτως, ἐπανελάβεν ὁ Τότος, ἂν ἐπρωτείνομεν εἰς αὐτὴν νὰ συμμετάσχη εἰς συνωμοσίαν ἀποβλέπουσαν τὴν εὐτυχίαν τῆς, ἤθελεν ἀποκρούσῃ τὴν ἰδέαν μας, θέλει ὅμως πράξῃ τὰ πρέποντα, ὅταν ἀγνοῇ τὸ μυστικόν μας. Τότε ἐξέθεσε τὸ σχέδιόν του, τὸ ὁποῖον πάντες ἀσυζητητεὶ ἐνέκρινον.

Μετὰ μίαν ὥραν ἡ Κυρία Φεράλδην ἔδειξεν εἰς τὴν Τόλλαν τὴν ἐπιστολὴν τοῦ ἐν Ἀγκῶνι θείου τῆς. Τῇ ὑπενηθύμισεν ὅτι εἶχον συναίνεσιν ἡ ἀναστειλωσι τὰς διαπραγματεύσεις ἐνὸς ἀξιολόγου συνοικεσίου, ἅμα ὠμολόγησε τὸν πρὸς τὸν Κορομήλαν ἔρωτά τῆς, ὅτι κατεδαπάνησαν καιρὸν καὶ ἐξετέθησαν εἰς τὰς ἐπικρίσεις τοῦ κόσμου, δεχόμενοι καθ' ἑκάστην ἐκεῖνον παρὰ τοῦ ὁποίου ἐπίστευεν ὅτι ἠγαπήτο, καὶ ὅτι μετὰ δέμηνον διάρκειαν τῆς ἐπικινδύνου ταύτης δοκιμασίας, δὲν ἐγνώριζον εἰσέτι ἂν ὁ Λέλλος ἐσκόπευε νὰ τὴν ζητήσῃ εἰς γάμον, ὅτι ἂν τοιοῦτος ἦτον ὁ σκοπὸς του ἤθελεν ὀμιλήσῃ περὶ τούτου βεβαίως, ἂν ὄχι εἰς τὴν Κόμησσαν ἀπευθείας, τοῦλάχιστον εἰς τὴν θυγατέρα τῆς· ὅτι ἀφοῦ δὲν εἶπε τίποτε, ἤθελεν ἦσθαι ἀφροσύνη ἢ ἀποποιήθωσιν ἀξιόλογον συνοικέσιον, χωρὶς νὰ ἔχωσι κἂν ὡς παρηγορίαν τὴν βεβαιότητα ὅτι ὁ Λέλλος τὴν ἠγάπη.

— Οἱ ὀφθαλμοὶ του μὲ τὸ εἶπον ἀρχοῦντως, διέκοψεν ἡ Τόλλα. Ἡ μήτηρ τῆς τῇ ἀπέδειξε φιλοστοργῶς ὅτι ὅλα τὰ βλέμματα τοῦ κόσμου δὲν εἶναι ἀντάξια μιᾶς λέξεως, ὅτι ἡ ἀιταλλαγὴ αὐτῆ τῶν βλεμμάτων ἠδύνατο νὰ

παραταθή ἐπ' ἄπειρον, ὅτι τὴν 17 ἡμέρας συνεπλήρωσε τὸ εἰκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας της, ὅτι ἂν κατεδαπάνα εἰσέτι ἐν ἡ δύο ἔτη δεχομένη τὰ ἐρωτικά βλέμματα τοῦ Κορομήλα, ἡ ὑπόληψις της ἤθελεν ἀμαυρωθῆ, ὅτι ἐπομένως μετὰ δυσκολίας ἤθελεν εὖρη σύζυγον καὶ ὅτι ἤθελε κατασταθῆ δυστυχῆς ἐφ' ὅλης ζωῆς. Ἡ εἰκὼν τοῦ φαντασιώδους τούτου μέλλοντος συνεκίνησε στιγμιαίως τὴν ἀγαθὴν κόμησσαν ἣτις ἔχυσεν ἀληθῆ δάκρυα. Ἦρκεσε τοῦτο ἵνα πιστέσῃ ἡ Τόλλα ὅτι οἱ γονεῖς της ἐθλίβοντο πολὺ διὰ τὴν ἀβεβαιότητα εἰς τὴν ὁποίαν τοὺς ἄφινεν· ἔκλαυσε καὶ αὐτὴ καὶ ἤκουσε μεθ' ὑπομονῆς τὴν ἀπόφασιν τῆς μητρὸς της.

— Κόρη μου, πρέπει τοῦτο νὰ τελειώσῃ, τῆ εἶπεν ἡ Κόμησσα. Εἰς ἐλευθέρᾳ νὰ δεχθῆς ἢ ν' ἀπορρίψῃς τὸ ὑπὸ τοῦ θεοῦ σου προτεινόμενον συνοικέσιον, ἀλλ' εὐσυνειδήτως φερόμενοι δὲν δυνάμεθα νὰ παρατεινωμεν τὴν ἀβεβαιότητα τοῦ ἐντίμου ἀνδρός, ὅστις σ' ἐζήτησεν εἰς γάμον. Ἀναχωροῦμεν εἰς τὰς 17 διὰ τὴν Λαρικκίαν. Σκέφθητι μέχρι τοῦ ταχυδρομείου τῆς 16ης διὰ ν' ἀποφασίσῃς. Συλλογίσου, στάθμισε, ἐρεύνησε· ἀπὸ σὲ τὴν ἰδίαν ἐξαρτᾶται τὸ μέλλον σου, διότι δὲν πιστεύω ὅτι ἐντὸς 15 ἡμερῶν ὁ Κ. Κορομήλας θέλει ἀποφασίσῃ.

Ἡ τελευταία αὐτῆ λέξις ἦτο τὸ βέλος τοῦ Πάρθου.

Ἡ Τόλλα παντοιοτρόπως ἠγωνίσθη νὰ καταστήσῃ τὴν θέσιν της γνωστὴν εἰς τὸν ἔραστὴν της. Ἀλλὰ καὶ τούτου γενομένου, οὗτος δὲν παρητήθη τῆς συνήθους περισκέψεως. Ἐσπέραν τινα ἡ Κυρία Φεράλδη παρέσχεν αὐτοῖς εὐκαιρίαν νὰ συνδιαλεχθῶσιν ἐν ἐκτάσει, ὁ Λέλλος ὅμως ἐπροσπάθησε μόνον ν' ἀποδείξῃ ὅτι, ἂν ἤθελον ἐρωτευθῆ ποτὲ, ἤθελεν ἦσθαι ὁ σταθερώτερος τῶν ἀνθρώπων.

— Ἐν τούτοις, κριετήρησεν ἡ Τόλλα, ἀναφέρουσι πολλὰς τὰς ὁποίας ἐλησμονήσατε.

— Ἐγὼ! ὑπόσχομαι νὰ σὰς ἀποδείξω ἐντὸς δέκα λεπτῶν ὅτι ἂν ἐλησμόνησα τὴν δεῖνα ἢ τὴν δεῖνα, πταίει εἰς τοῦτο ἡ φιλαρέσκειά των καὶ ὅτι ἠκολούθησα ἀπλῶς τὸ παράδειγμα, τὸ ὁποῖον αἱ Κυρίαὶ αὐταὶ μὲ εἶχον δώσει.

— Πῶς! ἡ ἐρωμένη σας ἡ κατοικοῦσα εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ Λαοῦ;

— Αὐτὴ μὲ ἀπέπεμψε.

— Ἡ δὲ κατὰ τὴν πλατεῖαν τῆς Βενετίας;

— Ἐπρεπε νὰ μείνω πιστὸς εἰς νέαν, ἣτις τὸ μὲν πρῶτ' ἐδέχετο ἐμὲ, τὸ δὲ ἐσπέρας ἔγραψε πρὸς ἄλλου;

— Ἔστω. Ἀλλ' ἐκείνη ἣτις ἀνεχώρησεν εἰς τὸ Φρασκάτσι;

— Ναί, ἂς ὀμιλήσωμεν ὀλίγον περὶ ταύτης· κωμωδὸς σπανίας ἱκανότητος, ἣτις ἔσφιγγε τὴν χεῖρα τοῦ δεξιόθεν καθημένου, ἐνῶ ἀφ' ἐτέρου μ' ἔλε-

γεν εἰς τὸ ὠτίον: «Θὰ σὲ ἤμαι πιστή!» Ἐκτὸς τούτου ἐλπίζω ὅτι θέλετε εὐαρεστηθῆ νὰ μὴ ὀνομάζητε ἔρωτας στιγμιαίας τινας κλίσεις, τῶν ὁποίων ἡ μικροτέρα διήρκεσεν ἕνα μῆνα. Ὅταν θ' ἀγαπήσω, τὸ αἰσθάνομαι, ἡ ἀγάπη μου θὰ ἦνε ἰσόβιος.

— Ἡ Τόλλα δὲν ἀπάντησε τίποτε. Ἐκλινε τὴν κεφαλὴν καὶ ἐφαίνετο βεβουλημένη εἰς θλιβεροὺς διαλογισμούς.

— Τί ἔχετε; ἠρώτησεν ὁ Λέλλος.

Ἀπεκρίθη ὅτι ἦτο τεθλιμμένη ἐπειδὴ ἐζήτουν τὴν συναίνεσιν της εἰς τὸν μετὰ τοῦ Κόμητος Μοράνδη, τοῦ ἐξ Ἀγκῶνος γάμον της.

— Ἀναχωροῦμεν τὴν τετάρτην εἰς τὴν Λαρικκίαν καὶ θέλουν μέχρι τῆς τρίτης νὰ εἶπω τὸ καὶ ἢ τὸ ἄχι. Δὲν δύναμαι ν' ἀποφασίσω νὰ δεχθῶ. Βλέπω ὅμως ὅτι ὁ ὀρθὸς λόγος μ' ἀπαγορεύει ν' ἀπορρίψω τόσον καλὸν συνοικέσιον. Πρὸ καιροῦ ἀναβάλλω τὴν ἀπάντησιν ταύτην ἀφ' ἡμέρας εἰς ἡμέραν. Οἱ γονεῖς μου ἐβαρύνθησαν περιμένοντες, ἡ μήτηρ μου κλαίει, ὁ ἀδελφός μου μὲ βιάζει. Ὅσάκις ἀναχωρῶ ταχυδρομεῖον εὐρίσκομαι εἰς πόλεμον, ἀκούω ἐπιπληξείας, βλέπω δάκρυα· ἀπηύδησα πλέον καὶ ἀπηλίπισθην.

Περιέμενεν ἐναγωνίως τὴν ἀπάντησιν τοῦ Λέλλου ὅστις ἐκάθητο ἐνώπιόν της. Ἡ δυστυχῆς κόρη ἔνευεν εἰς τὰ κάτω καὶ δὲν ἐτόλμα ν' ἀτεισῆ τὸν κρατοῦντα εἰς χεῖρας τοῦ τὴν ζωὴν αὐτῆς.

— Τί ἡμέραν ἔχομεν σήμερον; ἠρώτησε μὲ ὕψος ἀμείμιμον, ὁ Λέλλος.

— Παρασκευὴν.

— Πολὺ καλὰ· δύο μόνον ταχυδρομεῖα ἀκόμη θὰ ὑποφέρῃς. Τὸ κατ' ἐμὲ δὲν ἤθελον ποτὲ λαθρὸν σύζυγον χωρὶς νὰ συμβουλευθῶ τὴν καρδίαν μου.

Ἡ Τόλλα μόλις ἠδυνήθη ν' ἀποκριθῆ μὲ φωνὴν τρέμουσαν καὶ διακοπτομένην: Μηδ' ἐγὼ, ἂν ἤμην ἐλευθέρᾳ ν' ἀκολουθῆσω τὰ αἰσθημάτά μου. Κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἰσῆλθεν ἡ Κόμησσα καὶ οὕτω ἡ νέα ἐδυνήθη νὰ κρύψῃ τὰ δάκρυά της. Ὁ Ἐμμανουὴλ ἀπεχαιρέτισε μὴ ἰδὼν τίποτε καὶ ἐξῆλθε μὲ βῆμα σταθερὸν. Ποτὲ ἄλλοτε ἐπὶ ζωῆς του δὲν εὐρέθη εἰς θέσιν οὕτω ἀμφίβολον.

Ἡ Τόλλα ἔπεσεν εἰς ἀπελπισίαν. Πρῶτον ἦδη μετὰ δύο μῆνας συνέλαθε σπουδαίας ἀμφιβολίας ὡς πρὸς τὸν ἔρωτα τοῦ Λέλλου. Εἰς τὴν θλίψιν της ἐνθυμήθη νὰ ζητήσῃ βοήθειαν παρὰ τοῦ Ἁγίου Ἰωσήφ, ἢ πρὸς τὸν ὁποῖον εὐσέβειά της ποτὲ δὲν μετεβλήθη. Ἦρξισεν ἀπὸ τῆς ἐπαύριον ἐν τριήμερον, ἱκετεύουσα τὸν ἀγαθὸν αὐτῆς ἄγιον νὰ τὴν πληροφορήσῃ τίνα ὁ Θεὸς τὴν προώριζεν ὡς σύζυγον. Ἡ Ἄρ ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν, ἔλεγεν, ὁ Λέλλος δὲν ἐκτραπῆ, τοῦτο σημαίνει ὅτι ὁ οὐρανὸς μὲ καταδικάζει νὰ ἐπαυδρευθῶ τὸν ἄλλον. Ἡ μήτηρ της τῆ ἐπέτρεψε νὰ διέλθῃ τὰ πλείστον τῶν τριῶν τούτων ἡμερῶν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, συμπροφευμένη ὑπὸ γράϊας τινος θείας καὶ ὁ Θεὸς γνωρίζει ἂν προσσηχῆθῃ ἐκ βάλους καρδίας.

Οἱ γονεῖς τῆς ἐπέτρεπον μὲν νὰ κάμνη ὅλα ταῦτα, ἀλλὰ δὲν ἤλπιζον πλέον τίποτε. Ἐπίστευον δ' ὅτι τὰ πάντα ἤθελον τελειώσῃ δι' εὐκρέστου τινὸς ἐπιστολῆς πρὸς τὸν ἐν Ἀγκῶνι μνηστῆρα. Οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ πιστεύσῃ ὅτι ὁ Ἐμμανουὴλ ἤθελε κατορθώσῃ ν' ἀποφασίσῃ ἐντὸς τῶν τριῶν τούτων ἡμερῶν, ἀφοῦ ὁ φόβος τοῦ νὰ στερηθῇ αὐτῆς καὶ ἡ λύπη τὴν ὁποίαν ἐκείνη εἶχε δείξει δὲν τῷ ἀπέσπασαν μηδὲ λέξιν.

— Ἦτον ὠραῖον ὄνειρον! εἶπεν ὁ κόμης· ἀλλὰ τῶρα ἐξυπνήσαμεν. Ὁ Λέλλος θέλει νυμφευθῆ τὴν πριγκιπίδα τὴν ὁποίαν τῷ προορίζουσιν οἱ γονεῖς του.

— Ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴ ἀσθενήσῃ ἡ Τόλλα! εἶπε στεναζόουσα ἡ κόμισσα.

— Δὲν ἀπωλέσθη πᾶσα ἐλπίς, εἶπεν ὁ Τότος. Αὐριον εἶνε Κυριακὴ ὁ Φίλιππος Τραζιμένης δὲν θά ᾔνη τῆς ὑπηρεσίας, προσκαλέσατέ τον νὰ διέλθῃ μεθ' ἡμῶν τὴν ἐσπέραν.

Ὁ Φίλιππος ἤξευρεν ὅτι ὁ Λέλλος ἤρχετο καθ' ἐκάστην εἰς τὸν Φεραλδικὸν οἶκον καὶ τὸν ἐνόμιζε μνηστῆρα τῆς Τόλλας. Μεγάλως ἐξεπλάγη ὅταν ὁ Τότος τῷ εἶπεν ἐνώπιον τῆς οἰκογενείας συνηγμένης: «Σὺ ὅστις διήλθες τὸ παρελθὸν ἄρος εἰς τὸν Ἀγκῶνα, πρέπει νὰ γνωρίζῃς τὸν Μοράνδην. Εἰπέ μας ὅ, τι γνωρίζῃς περὶ αὐτοῦ, καθότι νυμφεύεται ἴσως τὴν ἀδελφὴν μου.

Ὁ δυστυχὴς Πίπος ἔμεινεν ἐμβρόντητος· ἐπήνεσεν ἐν τούτοις τὸν Μοράνδην τὸν ὁποῖον ἐγνώριζεν ὡς τίμιον ἄνθρωπον καὶ ἀνήκοντα εἰς καλλίστην Ἰταλικὴν οἰκογένειαν· ἀλλ' ἦτο τόσοσ τεταραγμένος ὥστε δὲν ἤκουε τοὺς ἰδίους του λόγους. Ἡ δὲ Τόλλα, ὠχρὰ καὶ ἐντρομος, τοὺς ἤκουεν ἔτι ὀλιγώτερον. Ἐν τῷ μεταξύ εἰσῆλθεν ὁ Λέλλος· ὁ δὲ Φίλιππος, καταθορυβηθεὶς ἔτι μάλλον, ἐξῆλθεν ὡς παράφρων, ἔδραμεν εἰς τὸν οἶκόν του, ἵππευσε, καὶ διέτρεξε τῆσαρας λεύγας καλπάζων, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ συνάψῃ ὀλίγον τὰς ἰδέας του.

Ὁ Ἐμμανουὴλ ἐμάντευσε ἐκ τῆς ταραχῆς τῆς Τόλλας ὅτι ἡ συνδιάλεξις τὴν ὁποίαν ἡ ἑλευσίς του εἶχε διακόψει δὲν τῇ ἦτον εὐάρεστος. Δὲν ἐτόλμησεν ὁμῶς νὰ ἐρωτήσῃ κανένα καὶ ἐξελθὼν μετὰ ἐν τέταρτον τῆς ὥρας ἔδραμεν εἰς συνάντησιν τοῦ Πίπου. Τὸν ἐζήτησεν ὅλην τὴν ἐσπέραν, ἀλλὰ δὲν ἐδυνήθη νὰ τὸν ἀπαντήσῃ, καὶ τοῦτο ἐνεκα λόγων ἰσχυρῶν. Ἐπέστρεψε τότε εἰς τὸν οἶκόν του, κατεκλίθη καὶ πρῶτον ἤδη ἐπὶ ζωῆς του διῆλθε νύκτα αὐπνον. Τὴν δ' ἐπαύριον, κατὰ τὰς ἑξ ὥρας τῆς πρωΐας ἔκρουε τὴν θύραν τοῦ Φιλίππου.

Ὁ ἀγαθὸς Φίλιππος, καλπάζων κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς Ὀστίας, ἐμάντευσε ἐν μέρει τὴν ἀλήθειαν. Ἡ δὲ παρουσία τοῦ Ἐμμανουὴλ καὶ αἱ πρῶται ἐρωτήσεις τὰς ὁποίας οὗτος τῷ ἀπέθυνε, τὸν ἐρώτισαν ἐντελῶς. Ἐνόησεν ὅτι ὁ Λέλλος καὶ ἡ Τόλλα ἠγάπων ἀλλήλους περιπαθέστατα, ἀλλ' ὅτι ἡ δειλία τῆς μιᾶς καὶ τὸ ἀναποφάσιστον τοῦ ἄλλου ἐμελλον ἴσως νὰ θέσωσι μεταξύ των φραγμὸν αἰώνιον· ἀμέσως λοιπὸν διεχάραξε σχέδιον.

— Τί θέλεις νὰ μάθῃς; ἠρώτησε τὸν φίλον του. Πότε ἡ Τόλλα ὑπανδρεύεται τὸν Μοράνδην; Ἐντὸς ὀλίγου βεβαίως, καθότι θέλουν τῷ γράψῃ αὐριον ὅτι ἡ Τόλλα τὸν δέγεται ὡς σύζυγον καὶ ὁ Μοράνδης δὲν εἶνε τόσοσ μωρὸς ὥστε νὰ κάμῃ νὰ περιμένῃ ἡ ὠραιότερα, ἡ εὐφροστέρα, ἡ ἀγαθώτερα κόρη τοῦ κόσμου. Ὁ Μοράνδος εἶν' εὐτυχὴς, καὶ ἂν δὲν ἠγάπων τὴν Τόλλαν ὡς ἀδελφός, θὰ ἐδίδον δέκα ἔτη τῆς ζωῆς μου διὰ νὰ ἦμαι εἰς τὴν θέσιν του. Ἡ δὲ δυστυχὴς κόρη φρονῶ ὅτι ἤθελε παραχωρήσῃ τὴν θέσιν τῆς δωρεᾶν εἰς ἐκείνην ἣτις ἤθελεν ἐπιθυμήσῃ νὰ τὴν λάβῃ. Ἐξέβρεις ὅτι ἀντίσταται πρὸ ἐνός μηνὸς εἰς ὅλην τῆς τὴν οἰκογένειαν; Ἀλλὰ τὸ περιεργὸν εἶνε ὅτι ἐζήτησεν τὴν συνδρομὴν μου διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν συγκατάθεσιν τῆς. Φαίνεται δὲ ὅτι ἡ ἀντίστασις τῆς προέρχεται ἐξ ἔρωτος, τὸν ὁποῖον συνέλαβε διὰ τινὰ γνωρίμῳ σου. Ἄν ἀπαντήσῃς τὸν Κύριόν τούτον, παρεκάλεσέ τον ἐκ μέρους τῆς Κομήσσης καὶ τοῦ ὀρθοῦ λόγου νὰ πηγαίνῃ τοῦ λοιποῦ σπανιώτερα εἰς τὴν οἰκίαν Φεράλδη. Ὅταν δὲν θέλῃ τις τὴν εὐτυχίαν δι' αὐτὸν, δὲν πρέπει νὰ ἐμβάλλῃ ἐμπόδια εἰς τὴν τῶν ἄλλων.

Ἐνῷ ὁ Τότος ὠμίλει πρὸς τὸν Ἐμμανουὴλ, ἡ Τόλλα, ἐγερθεῖσα πολλὰ πρῶτ', προσήγετο θερμῶς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων. Ἦτο δὲ ἡ ἑορτὴ τῆς Παναγίας καὶ ἡ τελευταία ἡμέρα τοῦ τριημέρου τῆς.

Ἐπανερχομένη ἐκ τῆς λειτουργίας, εὔρε τὰς ἐξαδέλφους τῆς Ἀγάθην καὶ Φιλομένην, αἵτινες τὴν κατεφίλησαν. Αἱ δύο ἀγαθαὶ αὗται Ρωμαῖαί ἦσαν ὁ Ἡράκλειτος καὶ ὁ Δημόκριτος τοῦ φύλου των. Ἡ Ἀγάθη εἶχε τὸν θορυβώδη γέλωτα σάλπιγκος, ἡ δὲ Φιλομένη διεκρίνετο τῆς ἀδελφῆς δι' ἀπεριόριστου εὐαισθησίας. Εἶχον ὑπάγει τὴν προπαραμονὴν εἰς τὸ ἀμφιθέατρον τοῦ Αὐγουστοῦ, ὅπου παίζουσιν ἐν πλήρει μεσημβρίᾳ καὶ ἐν ὑπαίθρῳ δράματα καὶ ἀσματοκομωδίας· ἡ Φιλομένη ἦτον ἀκόμη τεταραγμένη ἐκ τῆς παραστάσεως δράματος εἰς ἑπτὰ πράξεις διηρημένου καὶ ἐπιγραφομένου: ὁ Κόσμος ἢ ὁ σιδηροπώλης τοῦ μικροῦ Ἐρυθροῦ Ὄρους (del Piccolo Monte-Rosso) καὶ τὸ ὁποῖον τότε κατεμάχευσε τὴν Ρώμην. Ἡ Ἀγάθη εὔρεν εἰς τὸ δακρύρροον ἐκεῖνο δράμα ἄφθονον ὅλην γέλωτος. Μηδ' ἡ μία μηδ' ἡ ἄλλη δὲν ἐλυποῦντο τὰ δώδεκα καὶ ἡμισυ σολδία τὰ ὁποῖα εἶχον πληρώσει διὰ τὸ καθίσμα των καὶ πρὸ δύο ἡμερῶν διηγοῦντο εἰς ὅλην τὴν πόλιν ἢ μὲν πόσον εὐχαριστήθη γελάσασα, ἡ δὲ πόσον ἐκορέσθη κλαίουσα. Ἦρχιζον ἐν διωδίᾳ τὴν ἐξιστόρησιν τῶν ἀντιθέτων συγκινήσεών των, ὅτε ὁ Φίλιππος εἰσῆλθε καθ' ὑπερβολὴν τεταραγμένος. Ἡ Τόλλα ἀνεσκήρτησεν ἐπὶ τοῦ καθίσματός τῆς, ἀλλ' ἡ Ἀγάθη τὴν ἐκράτησεν ἐκ τοῦ βραχίονος.

— Φαντάσου, φιλάττη μου, ὅτι ἡ πρώτη πράξις ἐκτελεῖται ἐμπροσθεν καφφενείου, ἀλλὰ καφφενείου τόσοσ καλῶς εἰκονισμένου, μὲ τραπέζας πρασί-
νους καὶ ἀχυρίνους καθέδρας, ὥστε εἶνε ν' ἀποθάνῃ τις ἀπὸ τὰ γέλωτα. Παρι-

σινός τις εὐπατρίδης εἰσέρχεται εἰς τὸ καφενεῖον τοῦτο τοῦ μικροῦ Ἐρυθροῦ Ὄρου· διὰ τὴν πῆλιν ἐν ποτήριον βραχέως. Ὁμιλεῖ μὲ τὸν ὑπηρετὴν καὶ τὸν ἐρωτᾷ τὰς εἰδήσεις τῆς συνοικίας. Ὁ ὑπηρετὴς ἦτον ὁ Ἀνδρέας, ἐξεύρεις, ὁ Ἀνδρέας ὅστις εἶπε τόσον ἀστεῖος!

— Τότε, ἐξηκολούθησεν ἡ Φιλομένη, φθάνει ἄνθρωπος τις περικεκαλυμμένος μὲ τὸν μανδύαν του . . .

— Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ θέρους, ἐνῶ τὰ δένδρα εἶνε πλήρη φύλλων;

— Ὁ βίρβαρος οὗτος ἄνθρωπος ἔχει τὴν θηριωδίαν ν' ἀποθέσῃ σκληρῶς κατὰ γῆς δυστυχῆς μικρὸν παιδίον νεογέννητον, τοῦ ὁποίου αἱ θηριώδεις κραυγαὶ καλοῦσιν εἰς μάτην τὴν δυστυχῆ του μητέρα. Ἄλλ' αἰφνιδίως ὁ καλὸς Κόζιμος φθάνει μὲ τὴν καλὴν του γυναῖκα!

— Καὶ μ' ἐν πεπώνιον . . .

— Διὰ ν' ἀναπνεύσῃ τὸν δροσερὸν τῆς ἐξοχῆς ἀέρα καὶ νὰ φάγῃ ἐπὶ τοῦ τρυφεροῦ χόρτου.

Ἐνῶ ἡ Φιλομένη κατενύγετο διὰ τὸ ἐγκαταλελειμμένον παιδίον, ἡ Κόμισσα συνδιελέγετο μετὰ τοῦ Πίπου ἐπὶ τοῦ ἐξώστου. Ἡ Τόλλα ἐχάριζε τότε καὶ τὰς δύο τῆς ἐξαδέλφας, ἥρκει μόνον νὰ ἴδῃ ὀλίγον τὴν φυσιογνωμίαν τῆς μητρὸς τῆς ἄλλ' ἢ πολυσάρκος Ἀγάθη ἔκρυπτεν ὀλοτελῶς τὴν Κυρίαν Φεράλδη.

— Εἰς τὴν δευτέραν πράξιν, ἐξηκολούθησεν ἡ Φιλομένη, βλέπει τις ἄνθρωπον ἢ μάλλον τίγριν ὅστις ἀποβάλλει ἐκ τῆς οἰκίας του ἀθλίαν τινα γυναῖκα, τόσον πτωχὴν ὥστε δὲν ἠδύνατο νὰ πληρώσῃ τὸ ἐνοίκιον τῆς. « Ἀναχωρῶ, τῷ εἶπεν, ἀλλ' ἐνθυμήθητι, σιδηρὰ καρδιά, ὅτι ὅστις διώκει πτωχὸν ἀπὸ τὴν οἰκίαν του, διώκει τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ. » Ἐπρεπε νὰ ἴδῃ τις πῶς ἐχειροκρότησαν τὴν δυστυχῆ γυναῖκα, πῶς τὴν ἀνεκάλεσαν δωδεκάκις.

— Ναι καὶ ἐγέλασε πρὸς τοὺς θεατὰς, κάμνουσα ἀνὰ πᾶν βῆμα ὠραίαν ὑπόκλισιν.

— Ἄλλ' ὅταν ὁ σκληρὸς ἄνθρωπος ἀπηγόρευσε τοὺς ὑπηρετὰς τοῦ ν' ἀφίνουσαν τοὺς πτωχοὺς νὰ ἐπαιτῶσιν εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας του, ἔλοι ἐφώναξαν συγχρόνως: ὦχ, ὦχ! Ἄν εἶχον πέτρας θὰ τοῦ τὰς ἐβρίπτον. Εἰς τὴν τρίτην πράξιν ἡ δυστυχῆς γυνὴ ἔρχεται καὶ πίπτει ὠχρὰ καὶ ἡμιθανὴς εἰς τὴν θύραν τοῦ Κοσίμου. Τῇ φέρουσι δὲ μικρὸν ποτήριον βραχέως.

— Ἐχει πέντε ποτήρια βραχέως εἰς τὸ δραῖμα.

— Καὶ εὐειδῆς τις νέος εἴκοσιν ἐτῶν τὴν ἐρωτᾷ φιλοφρόνως ἂν θέλῃ ν' ἀναπαυθῇ. Ἰδοῦσα αὐτὸν, ἐκπέμπει κραυγὴν καὶ ἀναγνωρίζει τὸ παιδίον τὸ ὁποῖον τῇ εἶχον ἀρπάσει πρὸ εἴκοσιν ἐτῶν διὰ τὸ ἐκθέσσωσιν ἐπὶ τοῦ μικροῦ Ἐρυθροῦ Ὄρου. Τὸ ἐναγκαλίζεται. . . .

— Μὲ συγχωρεῖς, δὲν τὸ ἐναγκαλίζεται. Ὁ Καρδινάλιος τοποτηρητῆς δὲν ἐπιτρέπει νὰ ἐναγκαλίζονται αἱ γυναῖκες τοὺς ἄνδρας ἐπὶ τοῦ θεάτρον. Καὶ ἔπειτα, θὰ γελάσῃ πολὺ φαντάσου, Τόλλα μου, ὅτι ὅταν ἡ γραῖα μέλλῃ νὰ φωνάξῃ εἰς τὸν καλὸν νέον: *Εἶσαι υἱὸς μου!* ὅλοι οἱ κώδωνες τῆς συνοικίας ἤρχισαν νὰ σημαίνουν ταῦτοχρόνως καὶ ἔπειδὴ τὸ θεάτρον εἶνε ἐν ὑπείκτῳ καὶ ἦτο πλέον ἀδύνατον ν' ἀκούσῃ τις, ἡ γραῖα ἐκάθισεν, ὁ νέος ἔλαβε μίαν ἔδραν καὶ ὠμίλησαν γελῶντες ἐωςάτου ἐτελείωσεν ἡ κωδονοκρουσία.

— Ναι, ἀλλὰ ποῖα ὠραία στιγμή, ὅταν, εἰς τὸ τέλος τῆς ἐβδόμης πράξεως, ὁ Κόσμιμος ἐπροχώρησε μέχρι τοῦ προσκηνίου καὶ εἶπεν εἰς τοὺς θεατὰς: *Τοῦτο σὺ ἀποδεικνύει ὅτι ὑπάρχει Θεὸς τιμωρῶν τοὺς ἐνόχους καὶ ἀνταμείβων τοὺς ἀρώους! Ποῖα χειροκροτήσεις! Ποῖα δάκρυα! Τὸ κατ' ἐμὲ, εἶμαι ἀκόμη πλήρης συγκινήσεως.*

Ἡ βάσανος τῆς Τόλλας δὲν διήρκεσεν ὀλιγώτερον τῆς μιᾶς ὥρας. Ὅταν αἱ δύο τῆς ἐξαδέλφαι ἀνεχώρησαν, ἡ μία ἀπομάττουσα τὰ δάκρυα τῶν ὀφθαλμῶν τῆς, ἡ ἄλλη γελῶσα σπασμωδικῶς, ἡ Τόλλα ἔδραμεν εἰς τὸν ἐξώστην. Ὁ Πίπος εἶχεν ἀναχωρήσει δι' ἄλλης ἀδοῦ, μὴ διαβάς διὰ τῆς αἰθούσης. Ἡ Κυρία Φεράλδη καθημένη εἰς τὸ χεῖλος ἀνοσοφροῦ κιβωτίου, ἐφαίνετο βεθυθισμένη εἰς βαθεῖαν σκέψιν.

— Λοιπὸν! μήτερ; ὑπεψήθυσεν ἡ Τόλλα μὲ τόνον καταδίκου, ἐρωτῶντος διὰ τὴν περὶ χάριτος αἰτησίαν του.

— Ὁ Φίλιππος ἦλθεν ἐκ μέρους του καὶ ζητεῖ τὴν χεῖρά σου.

Ἡ Τόλλα ἐκλονίσθη καὶ ἐστηρίχθη ἐπὶ τοῦ τοίχου. Ἐσκοτοδινία. Ἡ μήτηρ τῆς τὴν ὑπεστήριξε καὶ τὴν ἐπανήγαγεν εἰς τὴν αἴθουσαν.

— Ἄκουσε, τῇ εἶπεν ἔκλαυσε πολὺ ἐνώπιον τοῦ Πίπου: σὲ ἀγαπᾷ καὶ θὰ γίνῃς σύζυγός του, ἀλλὰ δὲν δύναται πρὸς τὸ παρὸν εἰμὴ μόνον νὰ δώσῃ τὸν λόγον του ὅτι θὰ σὲ νυμφευθῇ. Ὁ πρωτότοκος ἀδελφός του ἠγάπησε μικρὰν τινα Βενετὴν παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ Πρίγκηπος, τοῦ Καρδινάλιου καὶ τοῦ ἱππότου. Ἡ ὑπόθεσις αὕτη διήγειρε μεγάλας ταραχὰς ἐν τῇ οἰκογενείᾳ καὶ ἐνόσφ δὲν ἠσυχάσωσι τὰ πράγματα, ὁ Λέλλος δὲν θέλει νὰ ὀμιλήσῃ περὶ τοῦ γάμου του, ἀπαιτεῖ μάλιστα ὥστε ἡ ὑπόσχεσις τὴν ὁποίαν μὰς δίδει σήμερον νὰ μείνῃ μυστικὴ ἐπὶ τινα χρόνον. Ἡ ὑπόσχεσις του μὲ ἀρκεῖ καὶ ἔγω τὴν βεβαιότητα ὅτι δὲν θέλει τὴν παραβῆ. Ἄν φαίνεται καὶ εἰς σὲ ἀρκεῖ, καὶ ἂν συναινεῖς εἰς τὸ νὰ κρατήσῃς τὸ πρᾶγμα μυστικόν, δυνάμεθα νὰ γράψωμεν εἰς Ἀγκῶνα. Ὁ θεὸς σου θ' ἀπαντήσῃ εἰς τὸν Μοράνδην ὅτι δὲν δύναται νὰ δεχθῆς τὴν χεῖρά του, ὅτι εἶνε διὰ σὲ πολὺ ὀδυνηρὸν ν' ἀναχωρήσῃς ἀπὸ τὴν Ῥώμην καὶ νὰ ὑπάγῃς νὰ ζῆσῃς τόσον μακρὰν ἡμῶν.

Ἡ Τόλλα ἔμεινεν ἄφωνος ἐκ τῆς χαρᾶς. Ἄλλο δὲν ἐνόησεν ἐκ τῆς ὀμιλί-

ας τῆς μητρός της, εἰμὴ ὅτι ἠγαπάτο καὶ ἐμελλε νὰ γίνῃ σύζυγος τοῦ Λέλλου. Ὁ δὲ οὐκ ἐφωτίσθη ζωηρῶς περὶ αὐτῆς τὰ ζοφερώτερα ἀντικείμενα ἔλαβεν λαμπρὰ χρώματα· ἠσθάνετο τὴν ζάλην τῆς εὐτυχίας. Ἐλαθε τὴν μητέρα της εἰς τὰς ἀγκάλας καὶ μυρία τῇ ἐπεδαψίλευσε θωπεύματα. Κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ Μένικος ἤνοιγεν ἀτόλμως τὴν θύραν, ἣ δὲ Τόλλα ἔτρεξε πρὸς αὐτὸν καὶ ἐπήδησεν εἰς τὸν λαϊμὸν του.

Ὁ Μένικος εἶχεν ἀπαντήσῃ τὸν Νεαπολίτην τῆς Φρατιέφ, ὅστις περιεφέρετο περὶ τῆς οἰκίας καὶ συνήψε μετ' αὐτοῦ συνομιλίαν, ἐξ ἧς προῦκνυφεν ἡ παράθρησις (στραγγουλισμα) τοῦ δεξιοῦ τοῦ βραχίονος. Ἦρξετο νὰ ζητήσῃ παρὰ τῆς Κυρίας Φεράλδῃ περίδεμα, ἐμβεβερεγμένον εἰς καμφορώδες οἰνόπνευμα, ὅτε τὸ χαριέστερον, τὸ νεανικώτερον καὶ φλογερώτερον τῶν φιλημάτων ἔπεσεν εἰς τὸ μέσον τοῦ προσώπου του.

— Φίλτατέ μου Μένικε, ἔκραξεν ἐκείνη, πόσον εἶσαι καλός! πόσον εἶσαι ὠραῖος! σὲ ἀγαπῶ! εἰμι εὐτυχής!

— Κ' ἐγὼ, Κυρία μου, εἶπεν ὁ Μένικος, ὠρούμενος καὶ ὀλοφυρόμενος, εἶμ' εὐτυχέστατος, μ' ἐφίλησες πρώτην φοράν ἀπὸ τοῦ 1830· εἶχα τὸ χεῖρ στραγγουλισμένο, ἀλλὰ δὲν ἔχω πλέον τίποτε. Καλή μου Κυρία! ἀγαπᾷς λοιπὸν κανένα καὶ διὰ τοῦτο μὲ φιλεῖς;

— Ναί, ἀγαπῶ, ἀγαπᾶμαι καὶ ὑπανδρεύομαι . . . ἐντὸς ὀλίγου· ὄχι ὅμως εὐθὺς, ἀκούεις; Εἶνε μυστικόν· μὴ τὸ λέγῃς κανενός, ἀλλὰ ἐντὸς ὀλίγου . . . Θὰ ἦσαι εἰς τὸν γάμον, Μένικέ μου· θὰ ὑπανδρευθῶμεν εἰς τὴν Λαρικιάν· οἱ βούβαλοί σου θ' ἀναπαυθοῦν τὴν ἡμέραν ἐκείνην καὶ θέλω νὰ χορεύσωμεν μαζῇ!

Ὁ Μένικος ἤξευρα κάλλιστα μὲ ποῖον ὑπανδρεύετο ἡ Τόλλα. Πρὸ δεκαπέντε ἡμερῶν συνεμερίζετο τὰς ὀδύνας τῆς ἀγαπητῆς του δεσποίνης. Ἐν τούτοις ἐνεθυμήθη νὰ προσποιηθῇ ἄγνοιαν καὶ δὲν ἐπρόφερε τὸ ὄνομα τοῦ Κορομήλα. Ἐν τῇ ὑπερβολῇ τῆς χαρᾶς του, ὁ ἀγροῖκος ἐκεῖνος ἄνθρωπος δὲν ἀπεμακρύνθη μηδὲ στιγμὴν τῆς Ἰταλικῆς περισκέψεως καὶ φρονήσεως· ἀλλ' ἐνῶ ἡ Κόμησσα ἐπεριποιεῖτο τὸν πληγωμένον βραχιονά του, ἀπεφάσισε καθ' ἐκείνην ν' ἀρχίσῃ ἐννεαήμερον προσευχὴν, χάριν τοῦ μελετωμένου γάμου καὶ ν' ἀγρυπνῇ ὡς κύων μολοσσός διὰ τὴν ἀσφάλειαν τοῦ Λέλλου.

Ὁ Λέλλος ἦλθε τὸ ἑσπέρασ, συνωμίλησαν ἐν ἐκτάσει μετὰ τοῦ κόμητος καὶ τῆς κομήσης, ἐζήτησεν ἐπισήμως τὴν θυγατέρα των εἰς γάμον καὶ παρτηρήσαντος τοῦ Κ. Φεράλδῃ ὅτι ταῦτο δὲν δύναται νὰ πράξῃ, ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τῶν συγγενῶν του. — Γνωρίζω, εἶπεν ὁ Λέλλος, καὶ οὐδ' ἂν ὁ νόμος αὐτὸς μὲ τὸ ἐπέτρεπεν, ἤθελον πράξῃ τοιοῦτόν τι, ἀλλὰ Σᾶς ὑπόσχομαι νὰ ἐπιτύχω τὴν συγκατάθεσιν τῶν συγγενῶν μου. Ὁ κόμησ δὲν ἀπεκρίθη λέξιν, γινώσκων ἄλλως ὅτι ὁ Λέλλος ἤθελεν ἔσθε ἐλευθερὸς νὰ πράξῃ πρὸ τῆς παρελεύσεως τοῦ ἔτους, διότι ὁ γέρον Λούγης Κορομήλας ἦτον ἀποφασισμένος παρὰ τῶν ἱατρῶν· ἠύχασε μόνον, κατὰ συμβουλήν τοῦ υἱοῦ του, τὴν προῖκα τῆς Τόλλας, ἵνα μὴ τὸ ζήτημα τοῦτο φέρῃ ἐμποδία ἐκ μέρους τῆς οἰκογενείας τοῦ Λέλλου καὶ προσδιώρισεν αὐτῇ τοὺς ἐν Κάρφῃ ἀμπελώνάς του, τιμωμένους 200,000 φράγκων· τὰ πάντα ἐνὶ λόγῳ ἐτελείωσαν καὶ ἡ Τόλλα ἦτο μνηστὴ τοῦ Λέλλου.

[ἔπειτα τὸ 6. Μέρος.]